

EUROOPA PARLAMENT

2004

2009

Istungidokument

A6-0183/2009

18.3.2009

RAPORT

Lissaboni lepingu finantsaspektid
(2008/2054(INI))

Eelarvekomisjon

Raportöör: Catherine Guy-Quint

SISUKORD

	lk
EUROOPA PARLAMENDI ÕIGUSLOOMEGA SEOTUD RESOLUTSIOONI PROJEKT..3	
SELETUSKIRI	13
VÄLISKOMISJONI ARVAMUS	36
PÕLLUMAJANDUSE JA MAAELU ARENGU KOMISJONI ARVAMUS.....	38
PARLAMENDIKOMISJONIS TOIMUNUD LÕPPHÄÄLETUSE TULEMUS.....	42
PARLAMENDIKOMISJONIS TOIMUNUD LÕPPHÄÄLETUSE TULEMUS.....	43

EUROOPA PARLAMENDI ÕIGUSLOOME GA SEOTUD RESOLUTSIOONI PROJEKT

Lissaboni lepingu finantsaspektide kohta (2008/2054(INI))

Euroopa Parlament,

- võttes arvesse 13. detsembril 2007 allkirjastatud Euroopa Liidu lepingut ja Euroopa Ühenduse asutamislepingut muutvat Lissaboni lepingut¹ (edaspidi „Lissaboni leping”);
 - võttes arvesse Euroopa Liidu lepingut ja Euroopa Ühenduse asutamislepingut, mida muudeti ühtse Euroopa aktiga ning Maastrichti, Amsterdami ja Nice'i lepinguga;
 - võttes arvesse 17. mai 2006. aasta institutsioonidevahelist kokkulepet Euroopa Parlamendi, nõukogu ja komisjoni vahel eelarvedistsipliini ja usaldusväärse finantsjuhtimise kohta²;
 - võttes arvesse oma 11. märtsi 2003. aasta resolutsiooni eelarvemenetluse reformi kohta: võimalikud valikud seoses lepingute läbivaatamisega³;
 - võttes arvesse oma 29. märtsi 2007. aasta resolutsiooni Euroopa Liidu omavahendite tuleviku kohta⁴;
 - võttes arvesse oma 8. juuni 2005. aasta resolutsiooni laienenud liidu poliitiliste väljakutsete ja eelarvevahendite kohta (2007–2013)⁵;
 - võttes arvesse Euroopa Ülemkogu 11. ja 12. detsembri 2008. aasta kohtumise järeldusi Lissaboni lepingu osas tehtava töö taasalgatamise viisi kohta;
 - võttes arvesse kodukorra artiklit 45;
 - võttes arvesse eelarvekomisjoni raportit ja väliskomisjoni ning põllumajanduse ja maaelu arengu komisjoni arvamusi (A6-0183/2009),
- A. arvestades, et Lissaboni lepinguga tehakse Euroopa Liidu rahandusvaldkonnas põhjalikke muudatusi, eriti institutsioonidevahelistes suhetes ja otsustusmenetlustes;
- B. arvestades, et Lissaboni leping kehtestab Euroopa Liidu rahanduse ja eelarve valdkonna põhidokumentide vahel selge hierarhia, aidates seega kaasa otsustamissüsteemi vajalikule täpsustamisele;
- C. arvestades, et mitmeaastane finantsraamistik, kus planeeritakse kulutused mitmeks aastaks, kehtestatakse Euroopa Liidu rahalised prioriteedid ja sätestatakse

¹ ELT C 306, 17.12.2007, lk 1.

² ELT C 139, 14.6.2006, lk 1.

³ ELT C 61 E, 10.3.2004, lk 143.

⁴ ELT C 27 E, 31.1.2008, lk 214.

⁵ ELT C 124 E, 25.5.2006, lk 373.

kindlaksmääratud ajavahemikuks kulukohustuste ülemmäärad, muutub Lissaboni lepinguga õiguslikult siduvaks dokumendiks, mis põhineb kõnealust raamistikku sisaldava määruse vastuvõtmiseks ettenähtud konkreetset uuel õiguslikul alusel;

- D. arvestades, et samaaegsuse puudumine finantsraamistike ja Euroopa Parlamendi ja Euroopa Komisjoni mandaatide vahel on senini tinginud asjaolu, et Euroopa Parlament ei ole saanud oma eelarvevaldkonna volitusi osaliselt kasutada, sest parlament on sageli olnud seotud eelmisel ametiajal läbi räägitud ja vastu võetud finantsraamistikuga;
- E. arvestades, et kui kõnealuses ajakavas muudatusi ei tehta, ei ole Euroopa Parlament teatud ametiaegadel kunagi suuteline vastu võtma parlamendi jaoks siduvaid eelarvealaseid otsuseid, sest eelnenud ametiaja jooksul vastu võetud finantsraamistik hõlmab kogu parlamendi ametiaega;
- F. arvestades, et iga eelarverubriigi praegused väikesed varud ja paindlikkusmehhanismide vähendatud eelarveeraldised muudavad väga raskeks Euroopa Liidu asjakohase reageerimise ettenägematutele poliitilistele sündmustele ja võivad jätta iga-aastase eelarvemenetluse ilma sisuta;
- G. arvestades, et Lissaboni lepingu jõustumine nõuab, et Euroopa Liidu rahandus- ja eelarvevaldkonna otsuste eest vastutavad institutsioonid jõuaksid kokkuleppele, kuidas tagada optimaalne üleminek uutele õigusaktidele ja otsustamismenetlustele;
- H. arvestades, et majandus- ja rahaliidu tõrgeteta toimimise huvides tuleb ELi eelarvet võtta arvesse liikmesriikide eelarvestrateegiate kooskõlastamisel;
- I. arvestades, et Euroopa Ülemkogu 11. ja 12. detsembri 2008. aasta kohtumisel kinnitati, et Lissaboni leping on vajalik selleks, et aidata laienenud liidul toimida tõhusamalt, demokraatlikumalt ja tulemuslikumalt, sealhulgas rahvusvahelistes küsimustes, ning arvestades, et määrati kindlaks ka lähenemisviis ja õiguslikud tagatised seoses Iiri valijate väljendatud muredega, et leping saaks jõustuda enne 2009. aasta lõppu, järgides samal ajal asutamislepingute eesmärke ja sihte,

Üldhinnang

1. väljendab heameelt Lissaboni lepinguga Euroopa Liidu rahanduse demokraatliku kontrolli ja läbipaistvuse osas tehtud edusammude üle; osutab vajadusele parandada ja kohandada institutsioonidevahelise kooskõlastamise mehhanisme ja sisemise koostöö korda, et Euroopa Parlament saaks oma uusi volitusi täies ulatuses kasutada;

Omavahendid

2. avaldab Euroopa Liidu omavahendite puhul kahetsust asjaolu pärast, et liikmesriigid ei ole kasutanud võimalust luua tõeliste Euroopa Liidu omavahendite süsteem, mis oleks õiglasem, läbipaistvam, kodaniku jaoks mõistetavam ja mille suhtes kohaldataks demokraatlikumat otsustamismenetlust;

3. avaldab eelkõige kahetsust asjaolu pärast, et pole tehtud edusamme Euroopa Parlamendi kaasamiseks Euroopa Liidu käsutada olevate omavahendite piiride ja liigi määratlemisse; tuletab meelde, et säilitatud on sissetulekuid ja kulutusi käsitlevate otsuste teineteisest eraldatus;
4. tunneb seevastu heameelt jõupingutuste üle võimaluse osas võtta omavahendeid käsitleva otsuse rakendusmeetmed vastu õigusloomega seotud erimenetluse abil, mille kohaselt nõukogu otsustab kvalifitseeritud häälteenamusega ainult pärast parlamendi heakskiitu;
5. palub nõukogul kõnealust võimalust maksimaalselt kasutada, et muuta otsustamismenetlus paindlikumaks;

Mitmeaastane finantsraamistik

6. väljendab heameelt mitmeaastasele finantsraamistikule ametliku staatuse andmise üle Lissaboni lepingus, mille alusel muutub mitmeaastane finantsraamistik õiguslikult siduvaks dokumendiks; tuletab meelde, et mitmeaastane finantsraamistik kehtestab Euroopa Liidu kulukohustuste kava ja kulude ülemmäärad kindlaksmääratud ajavahemikul, aidates seega kaasa eelarvedistsipliini tugevdamisele;
7. tunneb heameelt asjaolu üle, et mitmeaastase finantsraamistiku kehtestamise määruse peavad Euroopa Parlament ja nõukogu ühiselt spetsiaalse menetluse abil heaks kiitma;
8. avaldab seevastu kahetsust asjaolu pärast, et Lissaboni lepingus säilitati nõue, mille kohaselt peab nõukogu mitmeaastase finantsraamistiku vastuvõtmise otsuse ühehäälselt heaks kiitma, mis muudab otsustamismenetluse väga raskeks ja soosib läbirääkimisi „väikseima ühise nimetaja” alusel; julgustab seetõttu Euroopa Ülemkogu kasutama võimalikult kiiresti klauslit, mis võimaldab nõukogul ühehäälselt otsustamise asemel võtta mitmeaastane finantsraamistik vastu kvalifitseeritud häälteenamusega;
9. avaldab kahetsust ka asjaolu pärast, et uue menetluse puhul on Euroopa Parlamendil üksnes heakskiitmise, mitte tõelise kaasotsustamise õigus; rõhutab sellele vaatamata asjaolu, et Lissaboni leping näeb ette, et institutsioonid peavad menetluse algusest peale tegema kõik, et menetlus õnnestuks; kutsub seetõttu nõukogu üles olema kättesaadav menetluse algusest peale, et pidada Euroopa Parlamendiga struktureeritud poliitilist dialoogi ja võtta täies ulatuses arvesse parlamendi prioriteete;
10. märgib, et Lissaboni leping osutab, et mitmeaastases finantsraamistikus ei määrata mitte üksnes kindlaks „kulukohustuste assigneeringute iga-aastased piirmäärad iga kululiigi kohta ning maksete assigneeringute iga-aastane piirmäär”, vaid ka „kõik muud sätted, mida on vaja iga-aastase eelarvemenetluse sujuvaks toimimiseks”¹;

Mitmeaastase finantsraamistiku kestus

¹ Euroopa Liidu toimimise lepingu (konsolideeritud versioon) artikli 312 lõige 3 (ELT C 115, 9.5.2008, lk 47).

11. väljendab heameelt asjaolu üle, et Lissaboni leping annab võimaluse korraldada finantsplaneerimist viie aasta kaupa, et vajalike kohanduste tegemise korral saaks mitmeaastase finantsraamistiku viia võimaluste piires kooskõlla Euroopa Parlamendi ja komisjoni ametiajaga, nagu demokraatia loogika eeldab; rõhutab, et konkreetsete pikema rahastamisperioodiga poliitikavaldkondade puhul võib olla vajalik kasutada teistsugust korda;
12. toetab seega üleminekut viieaastasele mitmeaastasele finantsraamistikule, kuid saab aru, et mitmeaastase finantsraamistiku täielikku kokkulangevust Euroopa Parlamendi ja komisjoni ametiajaga võib olla raske saavutada, sest vähemalt üheaastane läbirääkimisperiood tundub olevat vajalik, et võimaldada igal uuel parlamendi ja komisjoni koosseisul teha oma ametiaja jooksul olulisi finantspoliitilisi otsuseid;
13. peab väga positiivseks mitmeaastase finantsraamistiku integreerimist institutsioonidevahelise strateegilise kavandamise – mõiste, mida Lissaboni leping muu hulgas tugevdas – üldisesse loogikasse nii, nagu soovitati põhiseaduskomisjoni raportis institutsioonidevahelise tasakaalu kohta¹;
14. toetab kõnealuses raportis sõnastatud ettepanekut, mille kohaselt peab uus komisjoni koosseis oma „ametiaja kava” tutvustamisel esitama ettepanekud oma ametiaja poliitiliste prioriteetide järgimiseks vajalikuks peetavate finantsraamistiku suuniste kohta, ning pärast seda, kui ametiaja kava on institutsioonide vahel heaks kiidetud, arendatakse kõnealused prioriteedid mitmeaastases finantsraamistikus ettepanekute kohaselt välja;
15. on lisaks seisukohal, et täiskogu istungi aruteludel ja kuulamistel parlamendikomisjonides peaks komisjoni presidendi kandidaat olema juba suuteline esitama üksikasju komisjoni uue koosseisu kavandatava poliitika eesmärkide eeldatavate finantstagajärgede kohta;
16. rõhutab, et eespool osutatud üleminek viieaastasele finantsplaneerimise süsteemile võib eeldada praeguse mitmeaastase finantsraamistiku pikendamist ja kohandamist kuni 2016. aastani (kaasa arvatud), et järgmine viieaastane finantsraamistik saaks jõustuda hiljemalt 2017. aasta alguses²; soovib igal juhul lõpetada järgmise mitmeaastase finantsraamistiku läbirääkimised 2016. aasta esimese kvartali lõpuks, et 2017. aasta eelarvemenetlus saaks toimuda juba 2017. aastal jõustuva raamistiku tingimuste kohaselt;

¹ 18. märtsi 2009. aasta raport Lissaboni lepingu mõju kohta Euroopa Liidu institutsioonidevahelise tasakaalu arengule (A6-0142/2009).

² Vastavalt allpool esitatud tabelile, mis esitati eelarvekomisjoni 26. veebruari 2009. aasta raportis mitmeaastase finantsraamistiku (2007–2013) vahehindamise kohta (A6-0110/2009):

Aasta	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Eelarve ettevalm.	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
ametiaeg	2004 / 2009		2009 / 2014				2014 / 2019					
Mitmeaastane finantsraamistik	Läbivaatamine 2007 / 2013						2013 / 2016			2017 / 2022		

17. rõhutab, et läbirääkimised tuleks läbi viia nii, et institutsioonid saaksid ette näha uue mitmeaastase finantsraamistiku jõustumise juba 2016. aastal;
18. on seisukohal, et praeguse mitmeaastase finantsraamistiku pikendamist ja kohendamist tuleks kaaluda järgmise, 2010. aastal toimuva vahehindamise käigus;

Paindlikkus

19. rõhutab, et mitmeaastase finantsraamistiku õiguslikult siduv olemus nõuab rohkem kui kunagi varem paindlikkuse suurendamist, mis võimaldaks Euroopa Liidul ettenägematutele väljakutsetele nii liidus kui ka väljaspool seda piisavalt paindlikult ja tulemuslikult reageerida;
20. juhhib tähelepanu asjaolule, et Lissaboni lepingus nähakse ette mitmeaastase finantsraamistiku viimase aasta piirmäärade ja muude sätete kehtivuse pikendamine, juhul kui uut finantsraamistikku ei ole õnnestunud enne eelmise lõppemist vastu võtta; on arvamusel, et kõnealune asjaolu on täiendavaks argumendiks paindlikkuse suurendamisele;
21. rõhutab sellega seoses, et suurem paindlikkus tuleks saavutada ühelt poolt kõigi eelarverubriikide siseste ja nende vaheliste paindlikkuse mehhanismide ja teisalt konkreetsete paindlikkuse vahendite abil, mida on võimalik kasutusele võtta väljaspool eelarverubriikide varusid;
22. tuletab meelde, et eelarvekomisjon peab kõnealustes küsimustes oma seisukohad esitama finantsraamistiku (2007–2013) vahehindamise raporti vastuvõtmisel;

Üleminek institutsioonidevaheliselt kokkuleppelt mitmeaastasele finantsraamistikule

23. tuletab meelde vajadust saavutada mõistliku aja jooksul enne Lissaboni lepingu jõustumist institutsioonidevaheline kokkulepe viisi kohta, kuidas minna üle olemasolevalt institutsioonidevaheliselt kokkuleppelt Lissaboni lepingu kohaselt ette nähtud õigusaktis sisalduvale mitmeaastasele finantsraamistikule; tuletab meelde, et liikmesriikide parlamentidele tuleb jätta õigusakti projektide läbivaatamiseks kaheksa nädalat;
24. on kõnealuses küsimuses seisukohal, et tuleb saavutada kokkulepe selle kohta, kuidas jaotada olemasolevas institutsioonidevahelises kokkuleppes sisalduvad sätted, mis peaksid „libisema” mitmeaastasesse finantsraamistikku, sätete osas, mis kuuluvad tulevasesse finantsmäärusesse või vajaduse korral nende sätete osas, mis õigustaksid eelarvealases koostöös institutsioonidevahelise kokkuleppe säilitamist, kuhu võidakse siiski lisada uusi sätteid; tuletab meelde, et olemasoleva institutsioonidevahelise kokkuleppe sätete jaotus peaks toimuma Lissaboni lepingus esitatud kriteeriume arvestades;

Iga-aastane eelarvemenetlus

25. väljendab suurt heameelt kohustuslike kulude ja mittekohustuslike kulude eristamise kaotamise üle, mille tulemusel on Euroopa Parlamendil nõukoguga võrdsetel tingimustel õigus otsustada Euroopa Liidu kõigi kulude üle;
26. rõhutab, et kohustuslike ja mittekohustuslike kulude vahelise eristuse kaotamine ei ole vastuolus Euroopa Liidu kohustusega täita oma finantskohustusi ning väljendab heameelt asjaolu üle, et Lissaboni lepingu alusel tagavad Euroopa Parlament, nõukogu ja komisjon „rahaliste vahendite olemasolu liidu seaduslike kohustuste täitmiseks kolmandate isikute suhtes”¹;
27. märgib, et iga-aastase eelarvemenetluse muudatuste eesmärk peaks olema menetluse lihtsustamine, nähes igale institutsioonile ette ühe lugemise ja kehtestades mitmeid sätteid, mis peaksid hõlbustama kokkuleppe saavutamist kahe eelarvapäeva institutsiooni vahel; rõhutab, et need muudatused peaksid vähendama bürokraatiat;

Komisjoni roll

28. rõhutab komisjoni rolli tugevdamist, mille tulemusena saab komisjon eelarveküsimustes algatusõiguse ja võib oma eelarveprojekti muuta kuni lepituskomitee kokkukutsumiseni;
29. väljendab heameelt asjaolu üle, et lepingu alusel on komisjoni ülesandeks teha kõik vajalikud algatused, et lepituskomitees Euroopa Parlamendi ja nõukogu seisukohti lähendada, ning kutsub seega komisjoni üles täitma täiel määral oma vahendajarolli Euroopa Parlamendi ja nõukogu vahelise kokkuleppe saavutamisel;

Täiesti uus loogika

30. juhib tähelepanu asjaolule, et uus menetlus sisaldab kummagi institutsiooni jaoks ainult ühte eelarveprojekti lugemist; rõhutab, et uus menetlus ja üks lugemine ei võimalda de facto institutsioonidel enam oma seisukohta teise lugemise ajal muuta, nagu seda varem võis juhtuda; on seepärast veendunud, et kõnealuse menetluse puhul tuleb Euroopa Parlamendil poliitilised prioriteedid täpselt paika panna varasemas järgus ning kujundada sellele vastavalt oma operatiivne lähenemine ja töökorraldus nii, et oleks võimalik saavutada kõik seatud eesmärgid;
31. tuletab meelde, et kõnealune lugemine peab kinnitama Euroopa Parlamendi poliitilisi prioriteete, aga peab ühtlasi võimaldama tal leida lepituskomitees kokkuleppe nõukoguga (või parlamendi muudatusettepanekute osas parlamenti esindavate liikmete suure enamusega uuesti hääletada, juhul kui parlament lepituskomitee teksti heaks kiidab ja nõukogu selle tagasi lükkab);
32. rõhutab kõnealuses kontekstis olemasolevale sarnase pragmaatilise ajakava säilitamise olulisust, nõudes samal ajal kooskõlastamismehhanismide õigeaegset kasutusele võtmist; tuletab lisaks meelde, et institutsioonidevaheliste mitteametlike dialoogide mehhanismide juurutamine on äärmiselt oluline kokkuleppe saavutamise hõlbustamiseks enne menetluse

¹ Euroopa Liidu toimimise lepingu (konsolideeritud versioon) artikkel 323.

algust ja selle käigus;

33. on veendunud, et Lissaboni leping suurendab Euroopa Parlamendi volitusi tingimusel, et parlament saab endale vahendid, et tulla tõhusalt toime uue menetluse kasutuselevõttust tuleneva tihedama ajakava ja eelneva põhjalikuma planeerimise vajadusega;
34. on seisukohal, et tulevikus on enne esimest lepituskoosolekut koostataval Euroopa Parlamendi resolutsioonil suurem tähtsus, sest see võimaldab parlamendil esitada ametlikult oma prioriteetid tulevase eelarveaasta osas, ilma et need oleksid tingitud nõukogu eelarveprojekti käsitleva seisukohaga seotud taktikalistest kaalutlustest; leiab, et kõnealune resolutsioon võimaldab seega teistel institutsioonidel saada enne institutsioonidevaheliste läbirääkimiste algust selge ülevaate parlamendi prioriteetidest; lisab, et see annab ühtlasi parlamendile võimaluse esitada esialgsed suunised katseprojektide ja ettevalmistustegevuste kohta;
35. tuletab meelde, et kõnealused prioriteetid on parlamendile väga kasulikud ka suunistena eelarveprojekti lugemisel, kuid samuti mandaadina lepituskomitee läbirääkimistel osalevale delegatsioonile;
36. rõhutab, et oluline on korraldada iga aasta juulis kolmepoolsed läbirääkimised, et iga institutsioon saaks selge ülevaate teiste poolte prioriteetidest ja Euroopa Parlament saaks teistele institutsioonidele anda teada juulikuus vastuvõetava eelarveprojekti käsitleva resolutsiooni sisu;
37. rõhutab, et oluline on kõigi pädevusvaldkondi arvestades viia eelarveprojekti ja Euroopa Parlamendi iga-aastase eelarvemenetluse prioriteetide osas sisse ulatuslik dialoog liikmesriikide parlamentide vastavate komisjonidega;

Lepituskomitee

38. rõhutab lepituskomitee kui kahe eelarvepädeva institutsiooni vahelisi poliitilisi lahkarvamusi lahendava instantsi tähtsust tulevikus; tuletab meelde, et lepituskomitee ülesandeks on jõuda 21 päeva jooksul kokkuleppele kompromissteksti suhtes, mis jõustub, kui eelarvepädevad institutsioonid seda tagasi ei lükka; on seisukohal, et lepituskomitee peab koosnema kõrgeimatest poliitikaesindajatest;
39. väljendab heameelt, et Lissaboni leping annab Euroopa Parlamendile lepitusmenetluse lõpus otsustava rolli; rõhutab eriti järgmist:
 - lepituskomitee teksti („ühisprojekt“) ei loeta vastu võetuks, kui Euroopa Parlament (parlamendi esindavate liikmete enamus) on selle vastu;
 - kui nõukogu lükkab tagasi ühisprojekti, mille Euroopa Parlament on heaks kiitnud, siis projekt kas jõustub olemasoleval kujul või siis võib parlament kvalifitseeritud häälteenamusega (parlamendi esindavate liikmete enamus, millele lisandub kolm viiendikku antud häältest) oma muudatusettepanekud kehtestada;
40. rõhutab, et oleks soovitav, et Euroopa Parlamendi delegatsiooni juhiks lepituskomitees

oleks eelarvekomisjoni esimees ning et vajaduse korral ja ilma et see piiraks fraktsioonide poolt parlamenti esindavate liikmete nimetamise poliitilist olemust, kuuluksid delegatsiooni lisaks eelarvekomisjoni liikmetele nende parlamendikomisjonide liikmed, kelle poliitikavaldkonda kuulub antud juhul arutatav konkreetne küsimus;

41. kutsub nõukogu üles saavutama parlamendiga kiiresti kokkulepet lepituskomitee toimimisviisi osas;
42. on omalt poolt seisukohal, et lepituskomitee peaks tulema kõrgeimal poliitilisel tasandil kokku vähemalt kaks korda, kui see on kokkuleppe saavutamiseks vajalik ning komitee koosolekutele peab eelnema traditsioonilises vormis ettevalmistav poliitiline triloog; tuletab meelde, et nõukogu esindavatel liikmetel peab olema kõnealusteks kohtumisteks poliitiline läbirääkimiste mandaat;
43. teeb ettepaneku, et kõnealuse töö valmistaks ette institutsioonidevaheline ettevalmistav töörühm, kuhu kuuluvad pearaportöör, parlamendi poliitiliste fraktsioonide esindajad ja Euroopa Liidu eesistujariigi alaline esindaja, jättes avatuks võimaluse lisada nn troika puhul kahe teise eesistujariigi esindajad;
44. tuletab meelde, et institutsioonid peavad jõudma kokkuleppele ka lepituskomitee sekretariaadi koosseisu osas, kuhu peaksid tõenäoliselt kuuluma kummagi eelarvepädeva institutsiooni ametnikud, keda abistab komisjon;

Põllumajandusküsimused

45. juhib tähelepanu asjaolule, et eeskiri, mille kohaselt ei tohi komisjon oma projekti pärast lepituskomitee kokkukutsumist enam muuta, ei võimalda enam kasutada tavapärasest sügisest muutmissettepanekut, et võtta arvesse põllumajanduspoliitika ajakohastatud prognoose ja nende eelarvemõju; on seisukohal, et kõnealusel juhul oleks kõige asjakohasemaks lahenduseks see, kui komisjon esitaks vajadusel konkreetse paranduseelarve projekti („põllumajanduse paranduseelarve”), kui kõik põllumajanduslikud andmed on lõplikult kindlaks määratud;

Suhted seadusandjaga

46. rõhutab, et parlamendi eelarvepädevuse laiendamine kõigile ELi kuludele ning kaasotsustamismenetluse peaaegu üleüldiseks muutmine õigusloomealases tegevuses tingib eelarvemõõtmise suurema arvessevõtmise vajaduse õigusloomealases tegevuses; peab kõnealusel eesmärgil vajalikuks suurendada koostööd eelarvekomisjoni ja teiste parlamendikomisjonide vahel, et parlamendi õigusloomealase tegevuse mõju finantsvaldkonnas asjakohaselt arvesse võtta, eriti arvestades mõju mitmeaastasele finantsraamistikule ja aasta eelarvele; teeb kõnealusel eesmärgil ettepaneku, et finantsmõju omavate valdkondade õigusloome lepituskomiteedesse kuuluks üks eelarvekomisjoni liige; tuletab siinjuures meelde parlamendireformi töörühma tegevuse tulemusi, eriti kolmandas vahearuandes käsitletud parlamendikomisjonide koostöö eri vorme;

47. tuletab meelde, et Lissaboni lepinguga laieneb kõigile ELi institutsioonidele kohustus järgida eelarvedistsipliini; tuletab meelde, et Euroopa Parlamendi kodukord näeb juba ette konkreetse menetluse kõnealuse põhimõtte järgimise tagamiseks; on seisukohal, et kõnealune menetlus tuleb muuta operatiivsemaks ja tõhusamaks;

Finantsmäärus

48. väljendab heameelt asjaolu üle, et finantsmäärus muutub õigusloomealase tavamenetluse (kaasotsustamismenetlus) teel Euroopa Parlamendi ja nõukogu poolt pärast kontrollikojaga konsulteerimist vastu võetavaks määruseks;

49. tuletab meelde, et Lissaboni leping sisaldab peamisi sätteid kehtiva institutsioonidevahelise kokkuleppe nende sätete eristamiseks, mis peaksid kuuluma tulevasse institutsioonidevahelisse kokkuleppesse ja mis tuleks pigem lisada mitmeaastasesse finantsraamistikku;

50. märgib siiski, et finantsmäärus peaks sisaldama kõiki sätteid, mida on vaja menetluse määratlemiseks vastavalt lepingu sätetele¹; on seisukohal, et kõnealune sõnastus hõlmab lepituskomitee toimimist, käivituskorda ja muidugi nende finantsmääruse sätete ajakohastamist, mida Lissaboni lepingu muudatused otseselt puudutavad (täpsemalt kohustuslike ja mittekohustuslike kulude vahelise eristuse kaotamine, uus kaasotsustamismenetlus ülekannete osas jne);

51. peab äärmiselt oluliseks, et institutsioonid saavutaksid kõnealustes küsimustes aegsasti poliitilise kokkuleppe, et finantsmääruse vajalikud muudatused saaks pärast Lissaboni lepingu jõustumist uue menetluse teel kiiresti sisse viia ning näha vajaduse korral ette ajutised kokkulepped, mis võimaldavad eelarvemenetluse tõrgeteta jätkamist;

52. kutsub komisjoni üles esitama aegsasti ettepaneku, mis võimaldaks Euroopa Parlamendil ja nõukogul saavutada kokkuleppe lõikes 49 ettenähtud eristuse kohaldamise kohta olemasoleva institutsioonidevahelise kokkuleppe suhtes;

53. on seisukohal, et kõnealust finantsmääruse kohandamist ei tohi mingil juhul segi ajada 2010. aastaks ette nähtud iga kolme aasta järel toimuva finantsmääruse läbivaatamisega;

Institutsiooniliste muutuste ja Euroopa Liidu uute pädevuste eelarvemõju

54. märgib, et Lissaboni lepingu jõustumisel on institutsioonide tasandil toimuvate uuenduste tõttu mõju ka Euroopa Liidu eelarvele – Euroopa Ülemkogu muutub institutsiooniks, luuakse presidendi ametikoht ning liidu välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrge esindaja ametikoht, kelle tegevust toetab Euroopa välisteenistus;

55. kinnitab uuesti oma kavatsust kasutada täies ulatuses oma eelarvealaseid volitusi seoses institutsiooniliste uuendustega ja rõhutab, et oluline on saavutada aegsasti nõukoguga kokkulepe Euroopa Ülemkogu ja eriti püsiva eesistumise ning tulevase Euroopa Liidu

¹ Vastavalt Euroopa Liidu toimimise lepingu (konsolideeritud versioon) artikli 322 lõike 1 punktile a peab see sisaldama „ finantseeskirju, millega määratakse kindlaks eelkõige eelarve koostamise ja täitmise [...] kord ”.

välis teenistuse rahastamise osas; rõhutab, et kõnealuse teenistuse rahastamine peab jääma täielikult eelarvepädeva institutsiooni kontrolli alla;

56. juhib tähelepanu asjaolule, et ÜVJP ning ühise julgeoleku- ja kaitsepoliitika osas näeb Lissaboni leping ette uued menetlused, et tagada kiire juurdepääs liidu eelarvele ning luua liikmesriikide sissemaksetest rahastatav käivitusfond; rõhutab siiski, et kogu ELi välistegevust tuleks reeglina rahastada ühenduse assigneeringutest ja ainult hädaolukorras erandlikult väljaspool liidu eelarvet tehtud osamaksetest;
57. märgib, et Lissaboni lepingul on ka piiratud ulatuses finantsmõju, mis on tingitud ELi uutest spetsiifilistest pädevustest; teatab, et on sobival ajal valmis analüüsima uute pädevuste kasutamise konkreetseid tagajärgi; on seisukohal, et uute pädevuste rakendamine tervikuna ei toimu kindlasti vahetult pärast Lissaboni lepingu jõustumist, vaid järk-järgult, vastavalt asjaomaste õigusaktide väljatöötamise tempole; on sellele vaatamata seisukohal, et uute pädevuste rakendamise rahastamine ei tohi toimuda ELi praeguste tegevuste rahastamise arvelt;

Liikmesriikide eelarvetega kooskõlastamine

58. soovib kutsuda enne asjaomaste eelarveprojektide läbivaatamist liikmesriikide parlamente osalema igal aastal liikmesriikide ja ühenduse eelarvepoliitika suuniste teemal toimivas ühises avalikus arutelus, et määrata juba algjärgus kindlaks raamistik ühiste mõttevahetuste pidamiseks liikmesriikide riikliku poliitika kooskõlastamise teemal, võttes sealjuures samuti arvesse ühenduse panust;
59. juhib tähelepanu asjaolule, et ELi peamiste eesmärkidega seotud kuludeks ELi eelarvest vahendite eraldamise otsustamise seisukohast oleks kasulik, kui liikmesriigid avaldaksid igal aastal teabe riigi või vajaduse korral piirkonna eelarvest mainitud eesmärkide saavutamisele kaasa aitavate assigneeringute eraldamise kohta;

o

o o

60. teeb presidendile ülesandeks edastada Euroopa Parlamendi seisukoht nõukogule, komisjonile ja liikmesriikide parlamentidele.

SELETUSKIRI

I – Sissejuhatus

1. Lissaboni leping toob kaasa põhjalikud muudatused ühenduse finantsküsimumustes, eelkõige institutsioonidevaheliste suhete ja otsuste tegemise korras. Samas kehtestatakse lepinguga liidu finants- ja eelarvevaldkondi reguleerivate põhiõigusaktide täpne hierarhia, millega tuuakse otsuste tegemise süsteemi vajalik selgus.
2. Lissaboni lepingu sätetest tulenev põhimõte on seotud nelja põhiteljega:
 - liikmesriigid jäävad liidu omavahendite kaudu põhiliselt vastutavaks eelarvetulude eest;
 - nõukogu ja Euroopa Parlament peavad omavahendite piires leppima kokku kulutuste kavandamises, mis saab õiguslikult kohustuslikuks;
 - lõpetatakse kohustuslike ja mittekohustuslike kulude eristamine: Euroopa Parlament ja nõukogu peavad eelarve kui terviku vastavalt mitmeaastasele finantsraamistikule ühiselt vastu võtma. Ühtlasi suurenevad Euroopa Parlamendi volitused eelarve vastuvõtmise menetluse osas: ühtki aastaelarvet ei või võtta vastu Euroopa Parlamendi nõusolekuta, samas võib parlament suruda läbi eelarve vastuvõtmise nõukogu tahte vastaselt;
 - suureneb parlamendi vastutus eelarvedistsipliini valdkonnas. Lissaboni lepingu sätete kohaselt peavad Euroopa Parlament ja nõukogu võtma vastu finantsmääruse seadusandliku tavamenetluse (Euroopa Liidu toimimise lepingu (ELTL) artikkel 279), st kaasotsustamismenetluse alusel.
3. Raportöör kavatses uurida Lissaboni lepingu vastuvõtmisest tulenevaid muudatusi eelarvemenetluse ja parlamendi asjaomaste volituste seisukohalt. Tegelikult on oluline mõista, et kuigi sellega kinnitatakse veel kord liidu rahanduse korraldamise teatud aluspõhimõtteid (eelarvedistsipliin, usaldusväärne finantsjuhtimine jne), tuuakse lepinguga sisse olulised muudatused, eelkõige eelarvemenetluse osas.
4. Käsitletavad põhiteemad on tulevase finantsraamistiku ja finantsmääruse vahelised seosed institutsioonidevahelises kokkuleppes praegu sisalduvate sätete osas ning institutsiooniliste muutuste ja Euroopa Liidu uute pädevuste eelarvemõju.

II – Liidu rahastamine (ELTL-i artikkel 269)

1. Leping ei muuda liidu rahastamise loogikat. Euroopa vahendite süsteemi puudutava põhjapaneva otsuse tegemine jääb endiselt liikmesriikide pädevusse: otsuse võtab ühehäälselt vastu nõukogu ja see ei jõustu enne selle kinnitamist kõigis liikmesriikides

asjaomastele põhiseaduslikele nõuetele vastavalt. Kuigi algatusõigus on komisjonil ja Euroopa Parlament osaleb selles protsessis arvamust avaldades, on volitused põhiosas liikmesriikide käes.

2. Vahendite piisavuse põhimõte jääb samaks mis praegustes lepingutes: „*[I]it varustab end oma eesmärkide saavutamiseks ja poliitika elluviimiseks vajalike vahenditega*” (ELTL-i artikli 269 esimene lõik). Seda kinnitab ühtlasi eelarvedistsipliini aluspõhimõte, mille kohaselt „*ei võta liit vastu ühtegi õigusakti, mis võib eelarvet märgatavalt mõjutada, sealjuures tagamata, et sellisest õigusaktist tulenevat kulu saab rahastada liidu omavahendite piires ja kooskõlas artiklis 270a osutatud mitmeaastase finantsraamistikuga*”.
3. Samas selgitab Lissaboni leping teatud aspekte ja juhatab sisse süsteemi ühenduse pädevuse viimise. Ta toob omavahendite otsuse sisu osas sisse uue elemendi, nähes ette võimaluse „*kehtestada uusi omavahendeid või tunnistada kehtetuks mõni olemasolev*”. Samas kinnitab see lihtsalt praegust reaalsust: kuna leping sellel tasandil ei toimi, kehtestatakse just omavahendite otsusega liidu käsutuses olevate omavahendite liigid. Sama kehtib ka selliste vahendite summa kohta, millega loomulikult kaasneb võimalus neid muuta või tühistada või uusi luua. Raportööri hinnangul annab see edaspidi võimaluse liikuda omavahendite süsteemi suunas, mis on õiglasem, läbipaistvam ja üldsusele nähtavam.
4. ELTL-i artiklile 269 lisatud uue lõigu kohaselt võetakse omavahendite süsteemi rakendusmeetmed vastu nõukogu määrusega kvalifitseeritud häälteenamusega ja Euroopa Parlamendi nõusolekul. Vaatamata piirangule, mille kohaselt rakendusmeetmeid võetakse omavahendite otsuse ettenähtud raames, annab see säte võimaluse suurendada Euroopa Parlamendi rolli omavahendite osas.

Kokkuvõtteks: kuigi lepinguga sisetoodavaid uuendusi võib käsitleda kui liikumist õiges suunas, on kahetsusväärne, et jäeti kasutamata võimalus oluliste edusammude tegemiseks, nt kujundada süsteem ümber tõelisteks liidu omavahenditeks, mis võimaldaks liidu institutsioonide tegelikku protsessis osalemist ja annaks Euroopa Parlamendile mõjukama rolli.

III – Mitmeaastane finantsraamistik

1. Lissaboni lepinguga kehtestatakse põhimõtte, mida parlament on korduvalt nõudnud, et mitmeaastane finantsraamistik on õiguslikult siduv¹, tuginedes konkreetse õigusliku aluse loomisele seda raamistikku sisaldava määruse vastuvõtmiseks. Nõukogu peab võtma selle määruse vastu seadusandliku erimenetluse kohaselt, milles Euroopa Parlamendil on otsustamisõigus.
2. Artikli 270a lõike 1 esimeses lõigus märgitakse, et „mitmeaastane finantsraamistik tagab liidu kulude korrapärase kujunemise selle omavahendite piires”. Viimases lõigus lisatakse, et „liidu aastaelarve vastab mitmeaastasele finantsraamistikule”. Selle lõiguga, mis täiendab artikli 269 lõikes 4 kehtestatud põhimõtet („ei võta liit vastu ühtegi õigusakti, mis võib eelarvet märgatavalt mõjutada, sealjuures tagamata, et sellisest õigusaktist tulenevat kulu saab rahastada liidu omavahendite piires ja kooskõlas artiklis 270a osutatud mitmeaastase finantsraamistikuga”), luuakse liidu eelarvedistsipliini alus².

Mitmeaastase finantsraamistiku sisu

3. Leping institutsionaliseerib praeguse tava. Artiklis 270a sätestatakse, et mitmeaastase finantsraamistikuga tuleb määrata „kindlaks kulukohustuste assigneeringute iga-aastased piirmäärad iga kululiigi kohta ning maksete assigneeringute iga-aastane piirmäär”.
4. Selles märgitakse ühtlasi, et „[f]inantsraamistikuga kehtestatakse kõik muud sätted, mida on vaja iga-aastase eelarvemenetluse sujuvaks toimimiseks” (lõike 3 esimene lõik). See tähendab, et mitmeaastases finantsraamistikus sisalduvad eelarvedistsipliini käsitleva praegu kehtiva institutsioonidevahelise kokkuleppe³ mõlema osa mõned elemendid ja mitte ainult viide kulude ülemmääradele. Seda konkreetset aspekti käsitletakse VI peatükis.

Menetlus

¹ Liikmesriikide seisukohalt oli see õiguslikult siduv määratlus vajalik kohustuslike ja mittekohustuslike kulude eristamise kaotamise tasakaalustamiseks, kuna mitu liikmesriiki arvas, et Euroopa Parlamendi eelarvapädevuse laiendamine liidu kuludele tervikuna peaks toimuma range eelarvedistsipliini raames. Euroopa Parlament on aastaid toetanud lähenemist, mille eesmärk on muuta eelarvedistsipliin selgemaks ja läbipaistvamaks, olles teadlik olulisest rollist, mida see mängis varasema eelarvet puudutava vastuolu lahendamisel nõukogu ja parlamendi vahel, mis omakorda võimaldas liidul oma poliitikat tasakaalustatumalt ja kavakindlamalt arendada.

² Tasub märkida, et ELTL-i artikli 269 lõikes 4 kehtestatud põhimõtte vastab suures osas praeguse EÜ asutamislepingu artiklile 270, kusjuures oluline erinevus (samuti mitmeaastase finantsraamistiku piiride lisamine) on see, et viimane viitas ainult komisjonile, uues artiklis viidatakse aga liidule tervikuna, st kõigile selle institutsioonidele. See tähendab, et Lissaboni lepingus loetakse eelarvedistsipliin kõigi institutsioonide õiguslikuks kohustuseks ja kõik institutsioonid peavad seda oma konkreetsetes pädevusvaldkondades täiel määral rakendama.

³ Euroopa Parlamendi, nõukogu ja komisjoni vahelise eelarvedistsipliini ja usaldusväärset finantsjuhtimist käsitleva institutsioonidevahelise kokkuleppe (ELT C 139, 14.6.2006) eesmärk on rakendada eelarvedistsipliini. Seda kohaldatakse kõigi institutsioonide ja kõigi mitmeaastases finantsraamistikus (2007-2013) sisalduvate kulude kohta. Selle eesmärk on parandada iga-aastase eelarvemenetluse kulgemist ja institutsioonidevahelist koostööd eelarve valdkonnas ning aidata tagada usaldusväärne finantsjuhtimine.

5. Mitmeaastane finantsraamistik on seadusandliku erimenetluse korras vastu võetud määrus, mille nõukogu peab võtma vastu ühehäälselt pärast Euroopa Parlamendilt nõusoleku saamist. Euroopa Parlamendil on seega otsustamisõigus. Sellega ametlikustatakse viimaste aastate institutsioonidevaheliste kokkulepete tava.
6. Ühtlasi rõhutatakse artikli 270a lõikes 5, et „[k]ogu finantsraamistiku vastuvõtmise menetluse jooksul võtavad Euroopa Parlament, nõukogu ja komisjon kõik vajalikud meetmed asjaomase vastuvõtmise hõlbustamiseks”. Selle sättega tahetakse eristada eelarvemenetlust kaasotsustamismenetlusest ja pehmedada nõusoleku tüüpi menetluse loogikat.

Esialgne lahendus läbirääkimiste võimaliku ebaõnnestumise korral

7. Artikli 270a lõige 4 kajastab raskuste tekkimise võimalust iga finantsperspektiivi läbirääkimistel ja sellega valmistatakse kokkuleppe sõlmimise võimalikuks ebaõnnestumiseks, mis on üsna tõenäoline nõukogu ühehäälsuse reegli säilitamist arvestades, kuigi leping sisaldab võimaluse minna üle kvalifitseeritud häälteenamusele. Selles nähakse ette, et kui uut mitmeaastast finantsraamistikku ei ole võetud vastu „eelmise finantsraamistiku kehtivuse lõpuks [...], kehtivad eelmise finantsraamistiku viimase aasta piirmäärad ja muud sätted kuni asjaomase õigusakti vastuvõtmiseni”.

Mitmeaastase finantsraamistiku kestus

8. Lissaboni lepingu kohaselt on mitmeaastase finantsraamistiku kestus vähemalt viis aastat. Eesmärk on ühtlustada mitmeaastase finantsraamistiku kestus võimalikult ulatuslikult Euroopa Parlamendi ja komisjoni ametiajaga, nagu Euroopa Parlament on pikka aega nõudnud. Iga institutsioonidevahelise kokkuleppe sõlmimine finantsperspektiivi kohta peaks olema võimalus käivitada õigusloomeprogramm, mis tegelikkuses vastaks poliitilisele ja finantsprogrammile. Viimane peaks seetõttu olema loogiliselt seotud valitud parlamendi demokraatliku mandaadi ja tema ees poliitiliselt vastutava komisjoni mandaadiga¹. Tegelikkus on finantsperspektiivi osas olnud selline, et teatud Euroopa Parlamendi koosseisud on n-õ pärinud finantsraamistikud, mille osas neil ei olnud mingit sõnaõigust². Sama kehtib ka komisjoni suhtes, mis on mõnikord kohustatud rakendama finantsperspektiivi, mille suhtes pidas läbirääkimisi eelmine komisjon. Seega peab komisjon võtma üle eelmise koosseisu tehtud poliitilised valikud³.

¹ Oma resolutsioonis laienenud liidu poliitiliste väljakutsete ja eelarvevahendite kohta (2007–2013) (2004/2209(INI)) kordab parlament „demokraatliku vastutuse põhjustel oma seisukohta, mis pooldab finantsperspektiivi kestuse ning Euroopa Parlamendi ja komisjoni viieaastaste mandaatide kokkulangevust”.

² Seetõttu võiks näha ette viieaastase finantsperspektiivi algusega kaks või isegi kolm aastat pärast Euroopa Parlamendi ja komisjoni ametiaja algust (viis aastat alates N+2 või N+3, kusjuures N on Euroopa Parlamendi ja komisjoni ametiaja algusaasta). Tuleb meeles pidada, et kuna Euroopa Parlamendi valimised toimuvad N aasta juunis ja komisjoni ametiaeg algab oktoobris/novembris, siis tegelikult tähendab N+2, et läbirääkimisteks jääb veidi üle ühe aasta, millest ei pruugi uue mitmeaastase finantsraamistiku vastuvõtmiseks piisata.

³ Siinjuures võiks meelde tuletada raskusi, mida selline olukord eelmise institutsioonidevahelise kokkuleppe läbirääkimistel põhjustas, kui Euroopa Parlament pidi mõjutama Barroso komisjoni, kellega läbirääkimisi peeti, et ta kinnitaks nõusolekut võtta kokkuleppe sõlmimise aluseks Prodi komisjoni määratletud ettepanekud.

9. Seetõttu usub raportöör, et tuleks luua otsesem seos mitmeaastase finantsraamistiku ja poliitilise mandaadi vahel, eelkõige komisjoni volinike ametisse nimetamise osas. Kui kolleegium peab tervikuna Euroopa Parlamendilt heakskiidu saama, peaks viimane tegema ka otsuse kolleegiumi sõnastatud üldpoliitika rahastamissetepaneku kohta. Samuti saaks Euroopa Parlament kaitsta valimistel poliitilist ja rahastamiskava, mille täitmise suhtes ta võtaks endale kodanike ees kohustuse.

Üleminek uuele süsteemile

10. Samas ei käsitleta praeguselt süsteemilt Lissaboni lepingus ettenähtud süsteemile ülemineku konkreetset probleemi. Artikli 270a lõike 1 kolmandas lõigus märgitakse, et eelarve peab vastama mitmeaastasele finantsraamistikule. Seetõttu on vaja uue lepingu alusel kohaldatavate eeskirjade kohaselt vastu võetud mitmeaastast finantsraamistikku, et Euroopa Parlament ja nõukogu saaksid aastaeelarve vastu võtta.
11. Sellisel juhul võidakse üleminekumeetmena ja juhul, kui menetlust ei ole võimalik lõpule viia enne aastaeelarve vastuvõtmist, viia läbi eelarvehääletus järjepidevuse põhimõtte kohaselt, järgides lepingus kehtestatud korda ning vastavalt kehtivale finantsraamistikule.

Mitmeaastane finantsraamistik muutub õiguslikult siduvaks. See on seadusandliku erimenetluse korras vastu võetud määrus, mille nõukogu peab võtma vastu ühehäälselt pärast Euroopa Parlamendilt nõusoleku saamist. Artikli 270a lõikes 5 tuletatakse ühtlasi meelde, et institutsioonid on kohustatud võtma kogu menetluse jooksul finantsraamistiku osas „*kõik vajalikud meetmed [asjaomase] vastuvõtmise hõlbustamiseks*”. Selle sättega tugevdatakse institutsioonidevahelist koostööd, mida tuleb kohaldada alates menetluse algusest, et tagada selle sobiv teostamine.

Lissaboni lepingu kohaselt peab mitmeaastase finantsraamistiku kestus olema vähemalt viis aastat. Eesmärk on viia mitmeaastase finantsraamistiku kestus võimaluste piires kooskõlla Euroopa Parlamendi ja komisjoni ametiajaga, nagu Euroopa Parlament on korduvalt nõudnud. Parlament võiks sellest tulenevalt teha tulevaste volinike kuulamise kohta otsuse kolleegiumi sõnastatud üldpoliitika rahastamissetepaneku alusel. Samuti saaks Euroopa Parlament kaitsta valimistel poliitilist ja rahastamiskava, mille täitmise suhtes ta võtaks endale kodanike ees kohustuse.

IV – Aastaeelarve

1. Uus leping muudab iga-aastast eelarvemenetlust märkimisväärselt. Esiteks lõpetatakse Lissaboni lepinguga kohustuslike kulude ja mittekohustuslike kulude eristamine. Loogiline tagajärg on, et tulevikus teevad Euroopa Parlament ja nõukogu otsuse eelarve kohta tervikuna võrdsetel alustel.
2. Kohustusliku iseloomuga kulud jäävad ka edaspidi alles. Lepingu artikkel 279a jätab muutmata esmapilgul üleliigse nõude, mille kohaselt Euroopa Parlament, nõukogu ja

komisjon „tagavad rahaliste vahendite olemasolu liidu seaduslike kohustuste täitmiseks kolmandate isikute suhtes”.

3. Teine muudatus on teise lugemise kaotamine, mistõttu luuakse uus eelarve lepitusmenetlus. See on erimenetlus, millega kaasneb kohustus saavutada tulemus, mis on õigustatud käsitletava õigusakti erilisest iseloomust tulenevalt¹.

A. Iga-aastase eelarvemenetluse läbiviimine

(Menetluse täieliku kirjeldusega tutvumiseks (Lissaboni lepingu artikkel 314) vaadake I lisa.)

4. Menetluse esimeses etapis ja kui lepingus ei ole ära toodud täpset korda, peavad institutsioonid leppima kokku menetluse või ajakavaga seotud üksikasjades. Esimene etapp Euroopa Parlamendi jaoks on praegu kasutatava pragmaatilise ajakava säilitamine. Institutsioonid peavad ühtlasi leppima kokku mitteametlikes konsultatsioonimehhanismides, et tagada see, et tehtaks kõik iga-aastase eelarvemenetluse edu tagamiseks (vt alljärgnevat alapealkirja 2).
5. Raportöör sooviks siinjuures rõhutada, et kolmepoolsed kohtumised, mitteametlikud lepitus- või konsulteerimise menetlused ja kõik muud praegu kasutatavad institutsioonidevahelise koostöö vormid tuleks läbi vaadata ja vajadusel kohandada vastavalt menetluses tehtavate muudatustele. ELTL-i artikkel 279b näeb ette korrapäraste kohtumiste korraldamise Euroopa Parlamendi presidendi, nõukogu eesistuja ja komisjoni presidendi vahel komisjoni algatusel. Lissaboni lepingus minnakse veelgi kaugemale, nähes ette nende korraliste kohtumiste toimumise kõigi finants- ja eelarvemenetluste korral, kusjuures Euroopa Parlamendi president, nõukogu eesistuja ning komisjoni president peavad võtma kõik vajalikud meetmed selleks, et „edendada vastastikust konsulteerimist ja nende juhitud institutsioonide seisukohtade lähendamist”. Seetõttu on selge, et selle sättega tugevdatakse institutsioonidevahelise lojaalse koostöö üldkohustust, kehtestades sisuliselt institutsioonidele kohustuse üksteisega konsulteerida.
6. Seetõttu võiks õigustatult esitada küsimuse, kas komitee koosseisu peavad tingimata kuuluma kõik nõukogu liikmed (ja võrdne arv Euroopa Parlamendi liikmeid) või võiks see koosneda vähendanud liikmete arvuga, kuid siiski võrdsetest delegatsioonidest. Artikli 272 lõike 5 sõnastus („nõukogu liikmetest”) tundub kalduvat esimese võimaluse kasuks. Kui see on nii, tuleb ette näha lepituskomitee tööd ettevalmistav kolmepoolseid

¹ Välja arvatud erijuhud, mil leping näeb ette konkreetse õigusakti vastuvõtmise, võib kaasotsustamismenetlus lõppeda kas edukalt või edutult, mis on võrdset õiguspärane. Eelarvet puudutava kaasotsustamise korral tuleb kokkulepe saavutada, kuna see õigusakt on liidu püsimiseks hädavajalik. Sellest tulenevad menetluse teatud iseloomulikud jooned – Euroopa Parlamendi võimalus jätta tähelepanuta tagasilükkamine nõukogu poolt või lepingus sisalduv säte, mille kohaselt kokkuleppele mitte jõudmine nõuaks komisjonilt uue eelarveprojekti esitamist.

kohtumisi hõlmav töömeetod. Euroopa Parlament peab igal juhul nõukogu esinduse poliitilise tasandi osas selgusele jõudma.

Läbirääkimiste ebaõnnestumise tagajärjed

7. Nagu lisas näidatud, nähakse menetluses ette, et lepitusmenetluse läbirääkimiste ebaõnnestumise tagajärg on see, et komisjon peab esitama uue eelarveprojekti. See tugevdab komisjoni rolli ja viimane peab tegema sellest ebaõnnestumisest järeldused, selgitades välja punktid, milles Euroopa Parlament ja nõukogu on lahkarvamusel, ning esitama uue eelarveprojekti, mis võib viia kokkuleppeni kahe institutsiooni vahel.
8. Lissaboni lepingus säilib reegel, mille kohaselt kohaldatakse ajutise kaheteistkümnendiku süsteemi, kui eelarvet ei suudeta „lõplikult“ enne järgmise eelarveaasta algust vastu võtta.

Kinnitust leiab eeldus, et parlament saab uues eelarvemenetluses määrava rolli. Ühtegi aastaeelarvet ei või vastu võtta Euroopa Parlamendi nõusolekuta, kuid Euroopa Parlament võib kinnitada eelarve nõukogu tahte vastaselt või tema arvamuse puudumisel. Kui Euroopa Parlament kiidab ühise teksti heaks ja nõukogu selle tagasi lükkab, võib Euroopa Parlament liikmete enamusega ning kolme viiendiku antud hääldetega kinnitada kõik või mõned komisjoni eelarveprojekti suhtes tehtud muudatusettepanekud.

Komisjoni roll eelarvemenetluses tugevneb samuti. Komisjonil on tõeline algatusõigus, mida tugevdab võimalus oma teksti muuta igal ajal enne lepituskomitee kokkukutsumist. Selgesõnaliselt tunnustatakse komisjoni kui vahendaja rolli komitee töös. See tuleneb sellest, et komisjoni ülesanne on otsida parimat alternatiivi, kui see menetlus ebaõnnestub.

Ühtlasi tuleks rõhutada, et menetluse teatud aspektid sunnivad kaht eelarvepädevat institutsiooni kokkuleppele jõudma: kompromissteksti on lihtsam vastu võtta kui tagasi lükata, ebaõnnestumise tagajärjed on institutsioonidele tõsised jne.

B. Uue eelarvemenetluse praktiline tähendus

9. Menetluse muutmine ja sellega seotud asjaomaste tähtaegade lühendamine eeldavad samuti head ettevalmistust nii iga institutsiooni sees kui institutsioonidevahelisel tasandil kõikides menetluse etappides, kuna korrektiivide tegemise võimalusi on vähem.

Mõju ajakavale (vt I lisa).

10. Esiteks tundub, et Euroopa Parlament peaks toetama praeguse mitteametliku tähtaja ettepoole toomist või vähemalt säilitamist:
 - komisjon esitab oma eelarveprojekti aprilli jooksul;
 - märtsis-aprillis toimub kolmepoolne kohtumine, mis on veelgi vajalikum, kui igas institutsioonis toimub vaid üks lugemine;

– lepituskomitee juunis-juulis.

Mõju tööle Euroopa Parlamendi siseselt.

11. Eelarveprojekti käsitlev resolutsioon võimaldab esimesel lugemisel:

- näidata ära strateegilised suunised Euroopa Parlamendi prioriteetide osas;
- teha otsused katseprojektide ja ettevalmistava tegevuse kohta.

Mõju ühe lugemise ettevalmistamisele parlamendis

12. Tõsiasi, et lugemisi on ainult üks, muudab selle lugemise olemust märkimisväärselt ning suurendab oluliselt selle strateegilist tähtsust. Tegelikult tähendab see seisukoha võtmist kõigi eelarveridade suhtes (sh endiste kohustuslike kulude osas) Euroopa Parlamendi poliitilisi prioriteete väljendades. **Raportöör juhib erilist tähelepanu tõsiasjale, et esimesel lugemisel vastu võetud muudatusettepanekuid ei saa Euroopa Parlament enam üksi muuta. Need peavad seetõttu vastama kahele möödapääsmatule nõudele:** tegema võimalikuks rahuldava kokkuleppe saavutamise lepituskomitees, kuid võimaldama ühtlasi kinnitamist Euroopa Parlamendis (eriti suure enamusega), kui nõukogu lükkab lepituskomitee teksti tagasi ja Euroopa Parlament selle vastu võtab.
13. Seetõttu on oluline luua enne esimest lugemist eelarvekontrollikomisjoni ja asjaomaste parlamendikomisjonide, samuti fraktsioonide vaheline parlamendisisesed dialoogi tugevdatud mehhanism.

Mõju lepituskomitee koosseisule

14. Eelarvet käsitlevate konsultatsioonide eriline laad annab aluse tõstatada Euroopa Parlamendi siseselt küsimuse parlamendi delegatsiooni koosseisu kohta. Sellest tulenevalt tuleks nüüdsest näha ette konkreetne süsteem.
15. Näiteks on mõistlik näha ette eelarvekomisjoni oluline osalus, tagades samas eelarvele suurt mõju omavate parlamendikomisjonide osaluse asjaomasel tasandil.
16. Võib-olla tuleks ette näha palju ulatuslikum struktuur, et tugevdada delegatsiooni suutlikkust läbirääkimistel ja tema strateegilist sidusust. Igal juhul tuleb võtta kõik kasulikud meetmed, et tagada delegatsiooni maksimaalne esinduslikkus ja anda talle läbirääkimistel suurem kaal ning tagada täiskogu võimalikult laiaulatuslik toetus.

Mõju menetluse lõpuleviimisele

17. Menetluse ja ajakava korraldus peab võimaldama lepingus ette nähtud parlamendiga seotud meetmete rakendamist. See tähendab, et Euroopa Parlament peaks suutma esitada oma arvamuse lepituskomitee teksti kohta novembris, et olla vajadusel võimeline panna esimese lugemise muudatusettepanekud detsembris hääletusele. See turvavaru võika aidata saavutada võimalikku kokkulepet komisjoni uue algatuse kohta esimese eelarvemenetluse ebaõnnestumise korral.

V - Finantsmäärus

1. Lõpetuseks: veel üks oluline uuendus Lissaboni lepingus on seotud finantsmääruse vastuvõtmisega, mida tehakse edaspidi seadusandliku tavamenetluse kohaselt (ELTL-i artikkel 277), mis läbi tegelik kaasotsustamisõigus antakse Euroopa Parlamendile. Meeldetuletuseks, et praegu parlamendiga lihtsalt konsulteeritakse.
2. See on suur edasimineku õigusloome osas. Finantsmäärust tuleb muuta enne lepingu jõustumist. Sellest tulenevalt peab Euroopa Parlament pidama läbirääkimisi ja siis otsustama, kuidas institutsioonidevahelise kokkuleppe sätteid finantsmääruse ja finantsraamistiku vahel jagada. Seda küsimust käsitletakse VI peatükis.

VI - Lissaboni lepingu mõju praegusele institutsioonidevahelisele kokkuleppele

1. Lissaboni lepingu jõustumisel saab olema suur mõju praegusele eelarvedistsipliini ja usaldusväärset finantsjuhtimist käsitlevale institutsioonidevahelisele kokkuleppele ning finantsmäärusele.

Praegune institutsioonidevaheline kokkulepe ja mitmeaastane finantsraamistik

2. Pidades silmas institutsioonidevahelist kokkulepet, kehtestatakse Euroopa Liidu toimimise lepingu artikliga 312 **mitmeaastane finantsraamistik**, mis määratakse kindlaks nõukogu poolt seadusandliku erimenetluse kohaselt vastu võetud määruses. Nõukogu teeb ühehäälsel otsusel pärast Euroopa Parlamendilt selle liikmete enamusega antud nõusoleku saamist.
See tähendab, et finantsraamistik, mis kuni praeguseni kehtestati institutsioonidevahelise kokkuleppe kaudu institutsioonide poolt vabatahtlikult kokku lepitud finantsperspektiiviga, muutub õiguslikult siduvaks. Lisaks rõhutatakse selles artiklis, et:

„1. Liidu aastaeelarve vastab mitmeaastasele finantsraamistikule.”

3. Vähemalt viit aastat hõlmava mitmeaastase finantsraamistiku sisu kohta rõhutatakse samas artiklis, et seal:

„3. ... määratakse kindlaks kulukohustuste assigneeringute iga-aastased piirmäärad iga kululiigi kohta ning maksete assigneeringute iga-aastane piirmäär. Kululiigid, mille arv on piiratud, vastavad liidu peamistele tegevusvaldkondadele.

Finantsraamistikuga kehtestatakse kõik muud sätted, mida on vaja iga-aastase eelarvemenetluse sujuvaks toimimiseks.”

See tähendab, et mitte ainult piirmäärad, vaid ka praeguses institutsioonidevahelises kokkuleppes sisalduvad sätted iga-aastase eelarvemenetluse „sujuva toimimise” lihtsustamiseks tuleks integreerida tulevasesse mitmeaastasessse finantsraamistikku, pidades peamiselt silmas neid sätteid, mis on seotud mitmeaastase finantsraamistiku toimimisega, nagu läbivaatamis- ja pändlikkusmenetlused.

Finantsmäärus Lissaboni lepingus

4. Finantsmäärust hakkavad Euroopa Parlament ja nõukogu pärast kontrollikoja arvamuse kuulamist määrusena vastu võtma seadusandliku tavamenetluse (kaasotsustamine) kohaselt. Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 322 lõike 1 kohaselt hõlmab see:

„a) finantseeskirju, millega määratakse kindlaks eelkõige eelarve koostamise ja täitmise ... kord;”

5. On ilmne, et uuel lepingul on otsene mõju mõnedele finantsmääruse valdkondadele,

näiteks seoses uue eelarvemenetlusega ning eelkõige kohustuslike ja mittekohustuslike kulude eristamise kaotamisega. Kuid tulevane finantsmäärus peaks samuti hõlmama teatud institutsioonidevahelises kokkuleppes praegu ette nähtud sätteid (st eelarvedistsipliini ja õigusakte käsitlevaid sätteid), mis võiksid paremini sobida finantsmäärusesse kui mitmeaastase finantsraamistiku määrusesse.

Ajakava ja kriteeriumid

6. Neid õigusakte saab vastu võtta alles pärast lepingu jõustumist, kuid need tuleks vastu võtta õigeaegselt, võimaldades 2009. aasta eelarve täitmise ning 2010. aasta eelarve koostamise sujuvat toimimist vastavalt uuele õigusraamistikule. See tähendab, et institutsioonidevahelised poliitilised läbirääkimised peaksid algama viivitamatult, et võimaldada poliitilise kokkuleppe saavutamist käesoleva aasta lõpuks, nii et kohe pärast Lissaboni lepingu jõustumist – eeldusel, et kogu ratifitseerimismenetlus on lõpule viidud – algab esimesel võimalusel ametlik menetlus nende vastuvõtmiseks. Lisaks ilmsele vajadusele teostada 2010. aasta eelarvemenetlus juba kooskõlas uute Lissaboni lepingus ette nähtud eeskirjadega, rõhutavad mõned praktilised näited selle pakilisust: milliste eeskirjade alusel hakkab toimuma assigneeringute ümberpaigutamine pärast 1. jaanuari 2009, kui leping jõustub sel kuupäeval? või millise menetluse alusel ... vastava aasta võimalik ...? või kuidas võetakse siis vastu paranduseelarve?
7. Kriteeriumid nende institutsioonidevahelise kokkuleppe sätete eristamiseks, mis peaksid leidma oma koha tulevases institutsioonidevahelises kokkuleppes või mis sobiksid paremini mitmeaastasesse finantsraamistikku, sätestatakse selgelt Lissaboni lepingus:
 - **mitmeaastase finantsraamistiku** määrus peaks sisaldama „sätteid, mida on vaja iga-aastase eelarvemenetluse sujuvaks toimimiseks.” See tähendab kõiki praeguse institutsioonidevahelise kokkuleppe toimimisega seotud mehhanisme: eri rahaliste vahendite ja paindlikkuse kasutamist; läbivaatamismenetlust; ning eripoliitikavaldkondadega seotud erimeetmeid (ÜVJP/ametid jmt).
 - **finantsmäärus** peaks sisaldama kõiki vajalikke sätteid, et „määrata kindlaks ... eelarve koostamise ja täitmise ... kord” vastavalt lepingus kehtestatud uuele menetlusele. Näib, et see katab lepituskomitee tegevuse, rakendusmehhanismi ja loomulikult uue lepingu poolt otseselt mõjutatud finantsmääruse sätete ajakohastamise (st kohustuslike ja mittekohustuslike kulude eristamise kaotamine, uus kaasotsustusmenetlus ümberpaigutusteks jmt).
8. Raportöör on seisukohal, et sellel finantsmääruse kohandamisel tuleks arvesse võtta ainult neid muudatusi, mis tulenevad otseselt uuest lepingust või praeguse institutsioonidevahelise kokkuleppe sisu ümberjaotamisest (vastavalt lepingus kehtestatud kriteeriumidele) ja seda ei tohiks mingil juhul segi ajada iga kolme aasta järel toimuva finantsmääruses ette nähtud läbivaatamisega.

Milline on institutsioonidevahelise kokkuleppe tulevik?

9. Kas see tähendab, et 2006. aasta mai institutsioonidevaheline kokkulepe muutub täiesti kasutuks ja selle sisu jaotatakse täielikult kahe peamise rahandusala õigusakti vahel? Tõenäoliselt mitte: uues eelarvemenetluses on jätkuvalt vaja mitmesugust praktilist korraldust nagu uus praktiliselt rakendatav kalender, institutsioonidevaheline koostöömenetlus, lepituskomitee toimimise üksikasjad, selle sekretariaat, ühiste dokumentide vorming ja nende tõlkimine jmt. Kõik need punktid ja tõenäoliselt ka muud (näiteks praeguse institutsioonidevahelise kokkuleppe artiklid 31 ja 33, osa selle lisast 2) saaks viia üle uude eelarvemenetlust käsitlevasse institutsioonidevahelisse kokkuleppesse.¹ Raportöör peab menetluse selles etapis enneaegselt täpselt osutada, milline praeguse institutsioonidevahelise kokkuleppe artikkel võiks kuuluda tulevase institutsioonidevahelise kokkuleppesse või ühte kahest õiguslikust alusest.
10. Kokkuvõtteks on raportöör seisukohal, et Lissaboni leping avab ukse eelarvealaste suhete uuele lähenemisele, mis põhineb parlamendi ja nõukogu võrdsel alusel tehtaval ühisotsusel. Sellega seoses on selle dokumendi eesmärk pakkuda välja mõned põhimõtted, millega peaks nõustuma eelarvekomisjon, et alustada konstruktiivset arutelu nõukogu ja komisjoniga.
11. Raportöör on täiesti teadlik, et Lissaboni leping jõustub ainult siis, kui kõik liikmesriigid on oma ratifitseerimismenetlused lõpule viinud. Mõnede ülalmainitud õigusaktide kiireloomulise menetlemise vajadus koheselt pärast Lissaboni lepingu jõustumist aga tähendab, et vahepeal peaksid viivitamatult algama institutsioonidevahelised esialgsed arutelud lepingu rakendamiseks vajalike meetmete üle. Tegelikult on kõik institutsioonid seisukohal, et lepingu jõustumisel tuleb menetluse ajastusega vältida õigusliku vaakumi teket. Selle eesmärgi saavutamiseks on nende meetmete osas vaja käesoleva aasta lõpuks saavutada poliitiline kokkulepe.

VII - Lissaboni lepingus sisalduvate uuenduste mõju eelarvele: institutsioonilised aspektid ja liidu uued pädevusvaldkonnad

1. Käesoleva peatüki eesmärk on vaadata läbi Lissaboni leping võimaliku eelarvele avalduva mõju valguses, st analüüsida lepinguga lisatud uuendusi, mis võivad avaldada mõju ELi eelarvele.
2. Loomulikult ei lisa raportöör töödokumenti kvantitatiivseid elemente, mida tehakse vaheläbivaatamise raames toimuvate arutelude käigus või pärast kokkuleppe sõlmimist praeguste finantsperspektiivide osas. Seevastu on selge, et järgnevalt toodud poliitikat või institutsioone ei ole võetud arvesse kehtiva mitmeaastase finantsraamistiku vastuvõtmisel.

A. Liidu uutest pädevusvaldkondadest tulenevad eelarvesätted

¹ Tegelikult näeb uus leping spetsiaalselt institutsioonidele ette võimaluse sõlmida institutsioonidevahelisi kokkuleppeid, mis võivad olla õiguslikult siduvad või mitte. Euroopa Liidu toimimise lepingu artikkel 295: „Euroopa Parlament, nõukogu ja komisjon konsulteerivad üksteisega ning korraldavad oma koostööd ühisel kokkuleppel. Selleks võivad nad kooskõlas aluslepingutega sõlmida institutsioonidevahelisi kokkuleppeid, mis võivad olla siduva iseloomuga.”

3. Lissaboni lepinguga ei omistata liidule ühtegi uut ainupädevust. Seevastu omistatakse järgmised uued pädevusvaldkonnad:
 - nn jagatud pädevus (nt õhuruum ja energia);
 - nn toetus-, koordineerimis- ja lisategevus (nt kodanikukaitse, intellektuaalomand, turism, halduskoostöö ja sport).Nendele valdkondadele kohaldatakse mõne väikese erandiga seadusandlikku tavamenetlust (kaasotsustamine parlamendiga ja kvalifitseeritud häälteenamuse ministrite nõukogus).
 4. Uus õiguslik alus võimaldab ELi õiguslikku sekkumist. Osa sellest õiguslikust alusest viitab siiski õigusnormidele, millega ei näi kaasnevat finantstagajärgi ELile. Osa õiguslikust alusest sisaldab uut pädevust vaid näiliselt, kuna teatud juhtudel liit juba tegutseb asjassepuutuvates valdkondades (nt energia) kooskõlas asutamislepingute erinevate sätetega, mõnikord ka artikliga 308.
 5. Sellegipoolest on ennatlik menetluse praeguses etapis hinnata täpsemalt nimetatud sätete tagajärgi eelarvele. Lisaks tuleb meelde tuletada, et nimetatud võimalikud kulutused liidu eelarvest nõuavad eelnevalt spetsiifiliste õigusnormide vastuvõtmist (ELTLi artikli 310 lõige 3 ja endine EÜ asutamislepingu artikkel 268¹).
- Eelarveassigneeringute eraldamist puudutava otsuse puhul on vaja eelnevalt vastu võtta õiguslikult siduvad aktid.
6. Põllumajanduspoliitika valdkonnas tuleb märkida, et kehtiva asutamislepingu artiklid 36 ja 37 viiakse uue artikli 37 lõikesse 2, st kaasotsustamismenetluse alla. See kehtib järgmistes valdkondades: ühine turukorraldus, otsetoetusi käsitlev eeskiri, maaelu arengut käsitlev eeskiri ja ühise põllumajanduspoliitika rahastamine.
 7. Lissaboni lepingus sätestatakse kaasotsustamise laiendamine ligikaudu 50 uuele õigusloomevaldkonnale. Kaasotsustamisprogrammide eelarveassigneeringud kuuluvad mitmeaastase finantsraamistiku piiridesse, mis muutub õiguslikult siduvaks. Raportöör tuletab meelde, et seetõttu on oluline kaaluda lähenemist, mis võimaldaks eelarvekomisjonil teha aktiivset koostööd vastutavate parlamendi komisjonidega. Tuleb tugevdada Euroopa Parlamendi hääletuse ühtsust nimetatud valdkondades, olgu tegemist mitmeaastase finantsraamistiku või aastaeelarvetega.
 8. Käesoleva peatüki punktis C on toodud uued pädevusvaldkonnad ja nende kõige ilmsem mõju eelarvele.
- B. Institutsioonilised aspektid
9. Lisaks ülalpool analüüsitud liidu finantsküsimusi puudutavatele sätetele saab määratleda allpool toodud institutsioonilisi muudatusi puudutavad sätted, mis

¹ „Eelarves näidatud kulutuste tegemiseks on vaja eelnevalt vastu võtta õiguslikult siduv liidu õigusakt, mis annab õigusliku aluse liidu tegevusele ja asjakohase kulutuse tegemisele kooskõlas artiklis 322 osutatud määrusega, välja arvatud selles ettenähtud erandid.”

mõjutavad liidu eelarvet.

a) *Euroopa Parlament*

EP koosseisu kehtestava otsuse eeldatav jõustumine, mida on juba käsitletud poliitilistel aruteludel (Lamassoure'i/Severini raport) järgmiste Euroopa Parlamendi valimiste ettevalmistamise raames, tuleb edasi lükata. Lissaboni lepingu kohaselt peaks alates 2009. aasta juunist olema EP liikmeid 751. Kuid arvestades, et leping ei jõustunud 2008. aasta lõpus, jääb parlamenti esialgu Nice'i lepingu kohaselt 736 liiget ja hiljem, kui Lissaboni leping jõustub, tuleb liikmete arvu Euroopa Ülemkogu 11. ja 12. detsembri 2008. aasta kohtumise järelduste kohaselt suurendada 754-ni. Seda tuleb arvestada EP eelarves.

(Kavandatud tähtaeg: juuni 2009)

b) *Euroopa Ülemkogu ja selle alaline eesistumine:*

Euroopa Ülemkogust saab oma eelarvega autonoomne institutsioon. Vastavalt ELTLi artiklile 316 (endine EÜ asutamislepingu artikkel 271) peaks see eelarve kuuluma nõukoguga samasse eelarveossa. ELTLi artikli 235 lõikes 4 (EÜ asutamislepingu artikkel 201) täpsustatakse muu hulgas, et Euroopa Ülemkogu abistab nõukogu peasekretariaat.

Seega saab suure osa Euroopa Ülemkogu tegevusest rahastada nõukogu eelarve kaudu. Sellega seoses tekib küsimus, kas ja kuidas saab EP efektiivselt kontrollida Euroopa Ülemkogu sekretariaadi kulutusi ning kas tuleks säilitada kahe eelarvepädeva institutsiooni vaheline suuline kokkulepe.

Lõpuks, mis puudutab Euroopa Ülemkogu eesistujat, siis tuleb eelarves sätestada tema ametikohaga seotud spetsiifilised kulutused (eesistuja ja kabinetiliikmete töötasud, reisikulud jne) Euroopa Ülemkogu alalisele eesistumisele.

(Kavandatud tähtaeg: jaanuar 2009)

c) *Kõrge esindaja*

Vastavalt Lissaboni lepingule lisatud 12. deklaratsioonile Euroopa Liidu lepingu artikli 18 kohta algab kõrge esindaja ametiaeg järgmise aasta alguses (seda loomulikult juhul, kui Lissaboni leping 2009. aasta alguses jõustub). Seonduvad kulutused kaetakse komisjoni eelarvest, võttes arvesse, et kõrge esindaja hakkab täitma voliniku ametikohta.

(Kavandatud tähtaeg: jaanuar 2009)

d) *Euroopa Liidu välisteenistus*

Euroopa Liidu välisteenistuse rahastamise probleem ei ole otseselt

assigneeringute olemasolu probleem, kuna välis teenistusi juba rahastatakse komisjoni ja nõukogu eelarvest. Tegemist on eelkõige eelarve liigenduse probleemiga, mis ei ole ilmselgelt tehniline, vaid hoopis poliitiline küsimus. Lisaks tuleb arvesse võtta võimalust, et ELi eelarvest rahastatakse välis teenistuse liikmeid, kes kuuluvad liikmesriikide diplomaatilistesse teenistustesse, nagu see on sätestatud Lissaboni lepingus.

EPs on ettevalmistamisel kaks selle teemalist raportit (AFET komisjoni liikmete hr Broki raport Euroopa Liidu välis teenistuse institutsiooniliste sätete kohta ja pr Neytsi raport). EP-l on suur huvi Euroopa Liidu välis teenistuse toimimise konkreetse mudeli määramise vastu ja õigus kasutada selles osas oma eelarvepädevust. Raportöör on arvamusel, et ei tohiks võtta mitte ühtegi Euroopa Liidu välis teenistuse tulevikuga seotud eelarvelist otsust enne poliitilise kokkuleppe saavutamist teenistuse töökorralduse osas.

(Kavandatud tähtaeg: 2009. aasta jooksul tuleb sätestada vajadusel välis teenistuse asutamise erinevad etapid mitme aastaeelarve ulatuses)

e) *Euroopa Komisjon*

Kui kõrge esindaja ametikoha ja Euroopa Liidu välis teenistuse loomisest tulenevad muudatused välja arvata, peaks Lissaboni leping hakkama komisjoni eelarvet otseselt mõjutama alates 2014. aastast, mil peaks jõustuma komisjoni volinike arvu vähendamine 2/3-le liikmesriikide arvust. Sellegipoolest tundub, et Euroopa Ülemkogu 11. ja 12. detsembri 2008. aasta otsustes kalduetakse eelistama komisjoni koosseisu praeguse suuruse säilitamist.

(Kavandatud tähtaeg: 2014)

f) *Euroopa Kohus (deklaratsioon ELTLi artikli 252 kohta, milles käsitletakse Euroopa Liidu toimimist seoses Euroopa Kohtu kohtujuristide arvuga)*

Kohtujuristide arvu võib suurendada kaheksalt üheteistkümnenele vastavalt 38. deklaratsioonile Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 252 kohta, kui Euroopa Kohus seda taotleb. Sellel on tagajärjed Euroopa Kohtu eelarvele.

(Kavandatud tähtaeg: sõltub Euroopa Kohtu taotlusest)

g) *Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee ning Regioonide Komitee*

Nende kahe komitee koosseis on praegu määratud asutamislepingus: mitte kumbki neist ei tohi ületada 350 liiget ja nad koosnevad praegu 344 liikmest. Lissaboni lepinguga muudetakse nende koosseisu määramise menetlust, kuid säilitatakse siiski 350 liikme piir. Edaspidi kehtestab nende koosseisu komisjoni ettepanekul nõukogu ühehäälsel otsusega. Hetkel ei saa prognoosida kahe komitee liikmete arvu kehtestamise menetluse muutmise tagajärge

eelarvele.

h) *Euroopa Prokuratuuri asutamine (ELTLi artikkel 86)*

Euroopa Prokuratuur asutatakse praeguse Euroopa Pettustevastase Ameti asemele. Prokuratuuri loomine avaldab kindlasti finantsmõju liidu eelarvele (töötasud, personal, töövahendid jne). Seda mõju saab nõuetekohaselt hinnata vaid prokuratuuri asutamisega seotud otsuse vastuvõtmisel.

(Kavandatud tähtaeg: sõltub õigusaktide vastuvõtmisest)

C. Liidu poliitika: uued pädevusvaldkonnad ja uus õiguslik alus

a) *EUROJUSTi uued ülesanded (ELTLi artikkel 85)*

EUROJUSTi ülesandeid laiendatakse. See võib kaasa tuua suuremaid finantsvajadusi. Neid võimalikke vajadusi saab määratleda vaid asutamislepingus sätestatud õigusaktide vastuvõtmisel.

(Kavandatud tähtaeg: sõltuvalt õigusaktide vastuvõtmisest kas keskmine või pikaajaline)

b) *Kriminaalasjades tehtav õiguslane koostöö (ELTLi artikli 82 lõike 1 punkt c)*

Liidu uus pädevus toetada kohtunike ja kohtute töötajate koolitust võib samuti mõjutada eelarvet, isegi kui EL sellist tegevust juba rahastab.

(Kavandatud tähtaeg: sõltub õigusaktide vastuvõtmisest)

c) *Noorsugu ja sport (ELTLi artikkel 165):*

Noorsugu – lisatakse uus pädevus: „ergutada noori osalema Euroopa demokraatias;” (ELTLi artikli 165 lõike 2 viies taane). Selle pädevusega kaasneb kindlasti finantsmõju ja seda isegi juhul, kui sarnast tegevust juba rahastatakse.

Sport – vastavalt ELTLi artikli 165 lõikele 1 saab liit pädevuse spordi valdkonnas: liit panustab Euroopa spordiküsimuste edendamisse, võttes arvesse selle eripära, vabatahtlikkusel põhinevaid struktuure ning selle sotsiaalset ja kasvatuslikku funktsiooni. Mõju eelarvele määratletakse ka siin alles õigusaktide vastuvõtmisel.

(Kavandatud tähtaeg: sõltub õigusaktide vastuvõtmisest)

d) *Rahvatervis (ELTLi artikkel 168)*

Lisatakse ELi pädevus tõsiste piiriüleste terviseohtude seire, nende eest

hoiatamise ja nende vastu võitlemise valdkonnas. Tegemist on stimuleerivate meetmetega, mitte ühtlustamismeetmetega. Liit soodustab ka „liikmesriikidevahelist koostööd, et parandada nende tervisehoiuteenuste vastastikust täiendavust piirialadel”. Lisaks võib liit võtta „meetmeid, mille otsene eesmärk on rahvatervise kaitse seoses tubakaga ja alkoholi kuritarvitamisega”. Õigusnormide ühtlustamine on välja jäetud.

(Kavandatud tähtaeg: sõltuvalt õigusaktide vastuvõtmisest kas keskmine või pikaajaline)

e) *Euroopa teadusruum (ELTLi artikkel 179)*

ELTLi artiklis 179 sätestatakse Euroopa teadusruum, mille eesmärk on tugevdada liidu teaduslikke ja tehnoloogilisi aluseid. Eesmärk on võimaldada teadlaste, teadusliku teabe ja tehnoloogia vaba liikumist selles teadusruumis. Seega peavad EP ja nõukogu kaasotsustamisemenetluse abil ja lisaks mitmeaastases raamprogrammis sätestatud tegevusele võtma vajalikud meetmed Euroopa teadusruumi loomiseks.

(Kavandatud tähtaeg: sõltuvalt õigusaktide vastuvõtmisest kas keskmine või pikaajaline)

f) *Euroopa kosmosepoliitika (ELTLi artikkel 189)*

ELTLis määratletakse uus Euroopa kosmosepoliitika, mille eesmärk on teaduse ja tehnika progressi ning tööstuse konkurentsivõime edendamine, samuti liidu poliitika elluviimine (artikli 189 lõige 1), sealhulgas uus Euroopa kosmoseprogramm (õigusnormide ühtlustamine on välja jäetud).

Uue pädevuse kasutamiseks võib liit edendada ühiseid algatusi, toetada teadusuuringuid ja tehnoloogia arendamist ning koordineerida kosmose uurimiseks ja kasutamiseks vajalikke jõupingutusi.

Vajalikud meetmed kehtestatakse seadusandliku tavamenetluse kohaselt, näiteks Euroopa kosmoseprogrammi kujul. Õigusnormide ühtlustamine on taas välja jäetud (artikli 189 lõige 2).

Lõikes 3 sätestatakse samuti, et liit loob Euroopa Kosmoseagentuuriga vajalikud kontaktid, tagades agentuuriga toimuva koostöö õigusliku aluse.

(Kavandatud tähtaeg: sõltuvalt õigusaktide vastuvõtmisest kas keskmine või pikaajaline)

g) *Keskkonnakaitse ja kliimamuutustevastane võitlus (ELTLi artikkel 191)*

Liidu keskkonnapoliitika eesmärgid on meetmete edendamine rahvusvahelisel tasandil, selleks et tegelda piirkondlike ja ülemaailmsete keskkonnaprobleemidega ja eelkõige võidelda kliimamuutuste vastu.

Ei sätestata uut spetsiifilist õiguslikku alust. See eesmärk lisatakse seega juba olemasolevatele vahenditele (eriti programmidele), mis võib avaldada eelarvele märkimisväärset mõju.

(Kavandatud tähtaeg: sõltuvalt õigusaktide vastuvõtmisest kas keskmine või pikaajaline)

h) *Energiapoliitika (ELTLi artikkel 194)*

Liit saab oma pädevusse võtta meetmeid, mille eesmärk on:

- tagada energiaturu toimimine;
- tagada energiaga varustamise kindlus liidus;
- edendada energia tõhusat kasutamist ja säästmist ning uute ja taastuvate energiaallikate väljaarendamist;
- edendada energiavõrkude sidumist.

Samuti on lisatud viide energiapoliitika liikmesriikidevahelisele solidaarsusele.

Need meetmed ei mõjuta liikmesriigi õigust määrata kindlaks oma energiavarude kasutamise tingimusi, tema valikuid erinevate energiaallikate vahel ning tema energiavarustuse üldstruktuuri. Eespool nimetatud sätet kohaldatakse, ilma et see piiraks artikli 192 lõike 2 punkti c kohaldamist, mille alusel nõukogu kehtestab seadusandliku erimenetluse kohaselt meetmeid, mis mõjutavad oluliselt liikmesriigi valikut erinevate energiaallikate vahel ning tema energiavarustuse üldstruktuuri. Nõukogu kehtestab ühehäälselt meetmed, kui need on peamiselt maksualased (artikli 194 lõige 3).

(Kavandatud tähtaeg: sõltuvalt õigusaktide vastuvõtmisest kas keskmine või pikaajaline)

i) *Turism (ELTLi artikkel 195)*

Liidule omistatakse uus pädevus ergutada soodsa keskkonna loomist turismisektori ettevõtjate arendamiseks ja edendada koostööd liikmesriikide vahel, eriti heade kogemuste vahetamise teel. (Õigusnormide ühtlustamine on välja jäetud).

(Kavandatud tähtaeg: sõltuvalt õigusaktide vastuvõtmisest kas keskmine või pikaajaline)

j) *Kodanikukaitse (ELTLi artikkel 196)*

Liidu pädevusalasse lisatakse toetusmeetmete võtmine, et tõhustada loodusõnnetuste või inimtegevusest tingitud õnnetuste ennetamiseks ja nende eest kaitsmiseks loodud süsteeme.

(Kavandatud tähtaeg: sõltuvalt õigusaktide vastuvõtmisest kas keskmine või

pikaajaline)

k) *Halduskoostöö (ELTLi artikkel 197)*

Liidule omistatakse pädevus toetada liikmesriikide jõupingutusi parandada oma haldussuutlikkust liidu õiguse rakendamisel. Selline tegevus võib hõlmata informatsiooni ja ametnike vahetamise hõlbustamist ning koolitusprogrammide toetamist. Õigusnormide ühtlustamine on välja jäetud.

(Kavandatud tähtaeg: sõltuvalt õigusaktide vastuvõtmisest kas keskmine või pikaajaline)

l) *Humanitaarabi (ELTLi artikkel 214)*

Lissaboni lepinguga luuakse uus õiguslik alus ELi sekkumiseks humanitaarabi valdkonnas kolmandates riikides. Selliste operatsioonide eesmärk on anda sündmusekohast abi ning teha päästetöid ja pakkuda kaitset loodusõnnetuste või inimtegevusest tingitud õnnetuste tõttu kannatanud inimestele kolmandates riikides, et rahuldada erinevatest olukordadest tingitud humanitaarvajadusi (artikli 214 lõige 1).

Liidu ja liikmesriikide operatsioonid täiendavad ja tugevdavad üksteist. Humanitaarabioperatsioone teostatakse kooskõlas ELi välispoliitika peamiste eesmärkide ja rahvusvahelise õigusega ning erapooletuse, neutraalsuse ja mittediskrimineerimise põhimõtetega (artikli 214 lõige 2).

EP ja nõukogu kehtestavad seadusandliku tavamenetluse kohaselt meetmed, millega määratakse kindlaks humanitaarabioperatsioonide elluviimise raamistik (artikli 214 lõige 3). Liit võib sõlmida kolmandate riikidega või pädevate rahvusvaheliste organisatsioonidega lepinguid (artikli 214 lõige 4).

Uus õiguslik alus võimaldab asutada Euroopa vabatahtliku humanitaarabikorpuse, et luua raamistik, milles Euroopa noored saaksid liidu humanitaarabioperatsioonidele kaasa aidata (EP ja nõukogu seadusandlik tavamenetlus).

Liidul on juba pädevus humanitaarabi valdkonnas. Sellegipoolest on asjassepuutuva täpsema pädevuse uue raamistiku määratlemisel arvatavasti märkimisväärne finantsmõju.

(Kavandatud tähtaeg: sõltuvalt otsuste või õigusaktide vastuvõtmisest kas keskmine või pikaajaline)

m) *Solidaarsusklausel (ELTLi artikkel 222)*

„Kui liikmesriiki tabab terrorirünnak või kui ta langeb loodusõnnetuse või inimtegevusest tingitud õnnetuse ohvriks, tegutsevad liit ja selle liikmesriigid üheskoos solidaarselt.” (artikli 222 lõige 1). Liit juba rahastab

solidaarsusfondist sarnast tegevust (1 miljard eurot aastas vastavalt institutsioonidevahelisele kokkuleppele – kuulub kinnitamisele), kuid solidaarsusklausli sissetoomise ulatus on laiem, eriti mis puudutab kaitsmist terrorirünnakute eest, mis võib viia sõjaliste vahendite kasutamiseni. Seega on võimalik, et tuleb suurendada olemasolevaid rahalisi vahendeid.

Käesoleva solidaarsusklausli rakendamise korra määratleb nõukogu kvalifitseeritud häälteenamusega tehtud otsusega (ühehäälselt, kui on tegemist kaitse valdkonda puudutavate mõjudega) komisjoni ja kõrge esindaja ühise ettepaneku alusel. EPd teavitatakse otsusest.

(Kavandatud tähtaeg: sõltuvalt nõukogu otsuse vastuvõtmisest kas keskmine või pikaajaline)

Iga-aastase eelarvemenetluse läbiviimine

1. Komisjoni algatus: eelarveprojekt

Eelarvemenetlus algab ametlikult enne 1. septembrit ja selle aluseks on ettepanek, mille esitab komisjon, kellelt tuleb seadusandlik algatus – eelarveprojekt. Sellel on tagajärjed, eelkõige nõukogu kvalifitseeritud häälteenamuse määratlemise tasandil, kuna antud juhul kohaldatakse tavalist kvalifitseeritud häälteenamust¹. Samas näeb ELTL-i muudetud artikkel 250 ette, et eelarvemenetluse² osas ei kohaldata reeglit, et nõukogu võib muuta komisjoni ettepanekut vaid ühehäälese otsusega. Ühtlasi täpsustakse artikli 250 lõike 2 teises lõigus, et komisjon võib muuta oma ettepanekut lepituskomitee kokkukutsumiseni, mille eesmärk on hõlbustada tema kui vahendaja rolli Euroopa Parlamendi ja nõukogu vahel.

Eelarveprojekti koostamisel peab komisjon arvestama iga institutsiooni kavandatud kulusid. Samas ei ole ta kohustatud neid kasutama, kuna eelarveprojekt võib sisaldada erinevaid kalkulatsioone vastavalt artiklile 270a.

2. Nõukogu ja Euroopa Parlamendi seisukohtade esitamine

Esimene lugemine algab nõukogus, mis peab võtma eelarveprojekti suhtes seisukoha hiljemalt 1. oktoobriks ja edastama selle Euroopa Parlamendile. Euroopa Parlament peab seejärel avaldama oma seisukoha järgneva 42 päeva jooksul.

Kui Euroopa Parlament kiidab selle muutmata kujul heaks või ei avalda seisukohta, loetakse eelarve vastuvõetuks.

Kui Euroopa Parlament võtab vastu muudatusettepanekud (oma liikmete häälteenamusega), saadetakse muudetud eelarveprojekt edasi nõukogule ja komisjonile.

Euroopa Parlamendi president kutsub kokkuleppel nõukogu eesistujaga „*viivitamata*” kokku lepituskomitee³.

Kui aga nõukogu teavitab Euroopa Parlamenti 10 päeva jooksul pärast eelarveprojekti edastamist, et ta on kõik muudatusettepanekud heaks kiitnud, ei tule lepituskomitee kokku, kuna eelarve loetakse muudetud kujul vastuvõetuks.

3. Lepituskomitee

¹ Ja mitte kõrgendatud kvalifitseeritud häälteenamust, mida kohaldatakse siis, kui õigusakti ei võeta vastu komisjoni ettepaneku alusel. Vt ELi lepingu artikkel 9c ja ELTL-i artikkel 205.

² Ja ka menetlustes, mis on seotud järgmiste dokumentide vastuvõtmisega: omavahendide rakendusmeetmed, mitmeaastane finantsraamistik (pärast seda, kui Euroopa Ülemkogu on andnud loa kvalifitseeritud häälteenamusega hääletamisele üle minna) või nõukogu otsus, millega antakse volitused ületada ajutist kaheteistkümnendikku.

³ Euroopa Parlamendi presidendil on loomulikult vaja saada nõukogu eesistuja nõusolek ja anda aega tehniliseks ettevalmistuseks (alusdokumendid jne), et komiteel oleks võimalik tööd teha.

Lepituskomiteel, mis peab koosnema „*nõukogu liikmetest või nende esindajatest ja võrdsest arvust Euroopa Parlamenti esindavatest liikmetest*”, on seejärel kokkuleppele jõudmiseks aega 21 päeva. Komisjon võtab lepituskomitee menetlusest osa ning teeb Lissaboni lepingu kohaselt „*kõik vajalikud algatused selleks, et lähendada Euroopa Parlamendi ja nõukogu seisukohti*” (ELTL-i artikli 272 lõike 5 teine lõik).

4. Menetluse lõpuleviimine: Euroopa Parlamendi teoreetiliselt määrav roll

Kui lepituskomitee ei jõua 21 päeva jooksul kokkuleppele, loetakse eelarve mittevastuvõetuks ja peab algama uus menetlus uue eelarveprojekti esitamisega komisjoni poolt.

Kui lepituskomitee jõuab kompromissteksti osas kokkuleppele, on Euroopa Parlamendil ja nõukogul 14 päeva aega selle teksti kohta arvamuse avaldamiseks. Lõike 7 sõnastus ei ole kõige selgem, aga sellest võib järeldada, et eelarve võetakse vastu, kui kumbki kahest institutsioonist seda tagasi ei lükka, kusjuures nõukogu otsustab kvalifitseeritud häälteenamusega ja parlament oma liikmete enamusega¹.

Kui mõlemad institutsioonid selle tagasi lükkavad, peab komisjon esitama uue eelarveprojekti.

Sama kehtib siis, kui Euroopa Parlament selle tagasi lükkab (oma liikmete absoluutse enamusega) ja nõukogu seda ei tee (kiidab selle kas heaks või jätab otsuse tegemata).

Teisalt, kui Euroopa Parlament selle heaks kiidab (lihthäälteenamusega) ja nõukogu selle tagasi lükkab, siis on Euroopa Parlamendil võimalus kinnitada –14 päeva jooksul pärast selle tagasilükkamist nõukogu poolt – esimesel lugemisel vastu võetud muudatusettepanekud, eeldusel, et ta teeb kiidab need muudatusettepanekud uuesti heaks oma liikmete enamuse ja kolme viiendiku antud häältega². Sellisel juhul loetakse eelarve vastuvõetuks koos Euroopa Parlamendi poolt kinnitatud muudatusettepanekutega. Kui Euroopa Parlamendil ei õnnestu kõiki oma muudatusettepanekuid kinnitada, jääb kehtima lepituskomitees kokkulepitud tekst selle eelarvejao kohta.

Selguse huvides on järgnevalt ära toodud kõik võimalikud juhtumid seoses kahe institutsiooni suhtumisega lepituskomitee ühisesse teksti:

EP kiidab heaks + nõukogu kiidab heaks = eelarve on vastu võetud
EP kiidab heaks + nõukogu ei esita arvamust = eelarve on vastu võetud
EP kiidab heaks + nõukogu lükkab tagasi = eelarve võetakse vastu vastavalt EP muudatusettepanekutele või ühisele tekstile
EP ei esita arvamust + nõukogu kiidab heaks = eelarve on vastu võetud
EP ei esita arvamust + nõukogu ei esita arvamust = eelarve on vastu võetud

¹ Teiste sõnadega: kui mõlemad institutsioonid kiidavad selle heaks, kui kumbki ei tee otsust või kui üks võtab selle vastu ja teine ei tee otsust.

² Suhe selle 14-päevase perioodi ja ülejäänud lõike vahel ei ole selge: sellest võib järeldada, et kui nõukogu poolne tagasilükkamine tuleb pärast vastuvõtmist Euroopa Parlamendis, algab see periood pärast tagasilükkamist nõukogu poolt (või pigem pärast Euroopa Parlamendi teavitamist sellest tagasilükkamisest). Mis aga juhtub siis, kui nõukogu lükkab teksti tagasi enne, kui Euroopa Parlamente on oma arvamuse esitanud? Kas 14-päevane periood algab siis koheselt? Kas Euroopa Parlament peab enne oma muudatusettepanekute kinnitamist teksti kõigepealt vastu võtma või kinnitama muudatusettepanekud kõigepealt ja seejärel muudetud teksti vastu võtma?

EP ei esita arvamust + nõukogu lükkab tagasi = eelarve on tagasi lükatud
EP lükkab tagasi + nõukogu kiidab heaks = eelarve on tagasi lükatud
EP lükkab tagasi + nõukogu ei esita arvamust = eelarve on tagasi lükatud
EP lükkab tagasi + nõukogu lükkab tagasi = eelarve on tagasi lükatud

Silmas tuleks ka pidada seda, et teksti vastuvõtmine Euroopa Parlamendis toimub lihthäälteenamusega, kusjuures tagasilükkamiseks on vaja liikmete enamust¹.

Kui menetlus lõpeb positiivselt, teatab Euroopa Parlamendi president (nagu praegugi), et eelarve on lõplikult vastu võetud.

¹ Mis saab siis, kui Euroopa Parlament lükkab teksti tagasi ettenähtust väiksema enamusega? Kas see oleks sama mis vastuvõtmise korral, nagu ELTL-i artikli 272 lõige 7 tundub näitavat? Vastupidiselt tundub olevat selge, et kui tavaliselt kvalifitseeritud häälteenamusega otsuseid tegev nõukogu ei suuda teksti kvalifitseeritud häälteenamusega vastu võtta või seda kvalifitseeritud häälteenamusega tagasi lükata, tähendab see seda, et ta ei esitanud arvamust.

24.2.2009

VÄLISKOMISJONI ARVAMUS

eelarvekomisjonile

Lissaboni lepingu finantsaspektid
(2008/2054(INI))

Arvamuse koostaja: István Szent-Iványi

ETTEPANEKUD

Väliskomisjon palub vastutaval eelarvekomisjonil lisada oma resolutsiooni ettepanekusse järgmised ettepanekud:

- A. märgib, et Lissaboni leping avaldab haldusvastutuse ümberkorraldamise ja uute poliitikavaldkondade sissetoomise kaudu olulist mõju ühisele välis- ja julgeolekupoliitikale;
- B. juhib tähelepanu, et kuna institutsiooniline korraldus ei ole veel paika pandud, tuleks vajalikud eelarveassigneeringud eraldada järk-järgult uute organisatsiooniliste struktuuride tegevusulatuse ja rolli selginemise käigus; kutsub komisjoni ja nõukogu üles tagama, et mastaabisääst toetusstruktuuride mõttes tooks kaasa halduskulude vähenemise;
- C. rõhutab, et ei institutsioonilised muutused ega uued ÜVJP/ÜJKP sätted peaks täiendavalt suurendama juba krooniliselt alarahastatud IV rubriigi kulukohustuste assigneeringute praegust määra ning eeldab seetõttu, et eelseisev mitmeaastase finantsraamistiku vahekokkuvõte tagab lisavahendid;
- D. märgib, et Lissaboni lepinguga sätestatakse uute menetluste kehtestamine ELi eelarvele kiire juurdepääsu võimaldamiseks ja liikmesriikide osamaksete käivitusfondi loomiseks; rõhutab siiski, et kogu ELi välistegevust tuleks reeglina rahastada ühenduse assigneeringutest ja ainult hädaolukorras erandlikult väljaspool liidu eelarvet tehtud osamaksetest;
- E. kiidab heaks, et uue eelarvemenetlusega kaotatakse kõik erinevused eelarve üksikute peatükkide ning kululiikide vahel; on seetõttu seisukohal, et ÜVJPga seotud kuludele peaksid kehtima samad eeskirjad ja menetlused, mis muudele eelarve peatükkidele;

- F. rõhutab, et Lissaboni lepingus ette nähtud mitmeaastase finantsraamistiku õiguslik siduvus nõuab kulutuste suuremat paindlikkust; on seega seisukohal, et tuleks läbi vaadata kehtivas institutsioonidevahelises kokkuleppes paindlikkusinstrumenti käsitlevad sätted, et suurendada eelarvepädevatel institutsioonidel kasutada olevat iga-aastast varu, võimaldada piiratud muudatusi ja vajadusel ajutist ümberpaigutamist mitmeaastase finantsraamistiku eri rubriikide vahel.

27.5.2008

PÕLLUMAJANDUSE JA MAAELU ARENGU KOMISJONI ARVAMUS

eelarvekomisjonile

Lissaboni lepingu finantsaspektid
(2008/2054(INI))

Arvamuse koostaja: Jan Mulder

ETTEPANEKUD

Põllumajanduse ja maaelu arengu komisjon palub vastutaval eelarvekomisjonil lisada oma resolutsiooni ettepanekusse järgmised ettepanekud:

1. väljendab heameelt Euroopa Parlamendile eelarvemenetluses antud uue pädevuse üle, eelkõige seoses põllumajanduskulutustega; märgib, et Euroopa Parlamendile on õigusega antud eelarvepädevus kõigis valdkondades kooskõlas demokraatlike põhimõtetega; juhib tähelepanu, et Euroopa Parlamendil on nüüd pädevus ja vastutus põllumajandusprogrammide rahastamisotsuste tegemise eest; väljendab soovi jätkata nõukoguga saavutatud head koostööd kõigis eelarvet puudutavates küsimustes;
2. rõhutab kohustuslike ja mittekohustuslike kulude eristamise kaotamist Lissaboni lepingu kohaselt; rõhutab samas, et mitmeaastase programmide kavandamise ja õigusloome tõttu tuleb suur osa eelarvest endiselt eraldada kohustuslikeks kuludeks; juhib tähelepanu, et kuigi rahastamine on sellega tagatud, on eelarve ühtlasi muutunud jäigemaks ja paindumatumaks; juhib tähelepanu sellele, et seetõttu on uusi prioriteete võimalik rahastada vaid uute rahaliste vahenditega või prioriteetide ümbervaatamisega olemasolevate programmide raames ja kulutuste tasemetel; rõhutab sellest tulenevalt suuremat vajadust tagada esialgsete eelarve arvnäitajate erinevate kategooriate all piisavad varud, et jätta ruumi Euroopa Parlamendi prioriteetidele;
3. märgib ära vastuolu ühelt poolt täieliku eelarvealase pädevuse ja Lissaboni lepingu artikli 37 lõikega 2 sätestatud põllumajanduse valdkonna kaasotsustamise pädevuse ja teiselt poolt sama lepingu artikli 37 lõike 3 vahel; usub, et artikli 37 lõike 3 iseenesest ei kujuta iseseisvaid volitusi;
4. märgib, et Lissaboni leping sisaldab institutsioonidevahelise kokkuleppe ja mitmeaastase

finantsraamistiku institutsionaliseerimist, mis tähendab seda, et mõlemad finantskokkulepped tuleb viia õigusaktide tasandile, kasutades mitmeaastase finantsraamistiku osas erimenetlust; juhib tähelepanu sellele, et kui Euroopa Parlament ja nõukogu ei jõua uue mitmeaastase finantsraamistiku suhtes kokkuleppele, pikendatakse kehtivat raamistikku kuni sellise kokkuleppe sõlmimiseni;

5. nõuab institutsioonidevahelise kokkuleppe ja mitmeaastase finantsraamistiku kehtivusaja ning Euroopa Parlamendi ja komisjoni viieaastase ametiaja kooskõlla viimist; rõhutab, et see teeb keskpika perioodi prioriteetide kehtestamise ülesande Euroopa Parlamendi ja komisjoni jaoks kergemaks; kutsub seetõttu üles pikendama praegu kehtivat institutsioonidevahelist kokkulepet ja mitmeaastast finantsraamistikku 2013. aastalt 2015. aastani;
6. rõhutab, et uus leping muudab märkimisväärselt iga-aastast eelarvemenetlust, ja toonitab, et asjaolu, et toimub ainult üks lugemine, muudab oluliselt selle lugemise olemust ning suurendab märkimisväärselt selle strateegilist tähtsust; nõuab, kui see peaks vajalikuks osutama, Euroopa Parlamendi kodukorra kiiret läbivaatamist, et tulla toime muutunud eelarvemenetlusega 2010. aasta eelarve osas ja võimaldada parlamendikomisjonidel (peale eelarvekomisjoni) esitada oma arvamusi teostatavate tähtaegade jooksul; kutsub põllumajanduse ja maaelu arengu komisjoni üles vaatama läbi oma nõuandev menetlus eelarve osas, et tagada põhjaliku arutelu järgne heatasemeliste arvamuste esitamine;
7. märgib, et põllumajanduse ja maaelu arendamise kulud kokku moodustavad praegu olulise osa ELi eelarvest, kuid see osa on viimaste aastate jooksul suhtelises arvestuses oluliselt kahanenud; rõhutab, et mitmeaastane finantsraamistik peab vastavalt otsustatule pakkuma kindlust kavandamisel ja olema usaldatav; rõhutab vajadust tagada, et põllumajanduse ja maaelu arengu komisjon oleks asjassepuutuvate komisjoniliikmete näol esindatud lepituskomitee koosolekul, eriti nüüd, kui varem kohustuslikud kulud kuuluvad samuti kaasotsustamise alla; rõhutab ühtlasi vajadust tagada kooskõlastamine eelarvekomisjoni ja erikomisjonide vahel nende õigusloomealase tegevuse eelarvet puudutavate aspektide osas, arvestades nende mõju mitmeaastasele finantsraamistikule ja iga-aastasele eelarvemenetlusele;
8. rõhutab, et ühist põllumajanduspoliitikat rahastatakse täielikult Euroopa tasandil, samas kui teisi valdkondi rahastatakse Euroopa tasandil üksnes osaliselt, ja et põllumajanduspoliitikaga seotud kulutusi Euroopa Liidus tuleb seetõttu vaadelda ka sellest aspektist;
9. märgib, et uue eelarvemenetluse kohaselt on komisjoni roll lepituskomitee etapis vahendada nii hästi kui võimalik kokkulepet Euroopa Parlamendi ja nõukogu vahel; ning kui Euroopa Parlament ja nõukogu ei jõua lepituskomitees kokkuleppele, on komisjoni ülesanne esitada uus ettepanek; juhib samas tähelepanu sellele, et kui nõukogu jõuab lepituskomitees Euroopa Parlamendiga ühises seisukohas kokkuleppele, kuid ei suuda tagada nõukogus endas kvalifitseeritud häälteenamust, siis võib parlament pöörduda nn ummikseisu vastast klauslit kasutades tagasi oma algse esimese lugemise teksti juurde ja kiita eelarve sellele vastavalt heaks;
10. märgib maksimaalse kasvumäära (MRI) kaotamist eelarvemenetluses Lissaboni lepingu kohaselt; märgib ühtlasi, et see tuleneb mittekohustuslike kulude kaotamisest;

11. kahtleb, kas vaid üht lugemist sisaldav uue eelarvemenetluse ajaline jaotus võimaldab komisjonil esitada sügisel kirjalikku muutmisettepanekut, mis on oluline, kuna võimaldab arvesse võtta saagikuse prognoose ja sellega seotud eelarvekulutusi;
12. märgib, et uues lepingus on alles säte, mille kohaselt kohaldatakse ajutise kaheteistkümnendiku süsteemi, kui eelarvet ei suudeta lõplikult enne eelarveaasta algust vastu võtta; juhib tähelepanu, et see tähendab eelarve täitmist kuupõhiselt, kasutades sisuliselt kululimiidina eelmist eelarvet.

PARLAMENDIKOMISJONIS TOIMUNUD LÕPPHÄÄLETUSE TULEMUS

Vastuvõtmise kuupäev	27.5.2008
Lõpphääletuse tulemused	+: 37 -: 0 0: 0
Lõpphääletuse ajal kohal olnud liikmed	Vincenzo Aita, Peter Baco, Bernadette Bourzai, Niels Busk, Luis Manuel Capoulas Santos, Giuseppe Castiglione, Giovanna Corda, Joseph Daul, Albert Deß, Gintaras Didžiokas, Constantin Dumitriu, Michl Ebner, Ioannis Gklavakis, Lutz Goepel, Friedrich-Wilhelm Graefe zu Baringdorf, Esther Herranz García, Lily Jacobs, Elisabeth Jeggle, Heinz Kindermann, Vincenzo Lavarra, Stéphane Le Foll, Mairead McGuinness, Rosa Miguélez Ramos, James Nicholson, María Isabel Salinas García, Agnes Schierhuber, Czesław Adam Siekierski, Alyn Smith, Petya Stavreva, Witold Tomczak, Donato Tommaso Veraldi, Janusz Wojciechowski, Andrzej Tomasz Zapałowski
Lõpphääletuse ajal kohal olnud asendusliige/asendusliikmed	Liam Aylward, Esther De Lange, Hans-Peter Mayer, Brian Simpson, Struan Stevenson, Kyösti Virrankoski

PARLAMENDIKOMISJONIS TOIMUNUD LÕPPHÄÄLETUSE TULEMUS

Vastuvõtmise kuupäev	11.3.2009
Lõpphääletuse tulemused	+: 26 -: 0: 2
Lõpphääletuse ajal kohal olnud liikmed	Richard James Ashworth, Reimer Böge, Brigitte Douay, James Elles, Göran Färm, Szabolcs Fazakas, Vicente Miguel Garcés Ramón, Salvador Garriga Polledo, Ingeborg Gräble, Catherine Guy-Quint, Jutta Haug, Ville Itälä, Anne E. Jensen, Vladimír Maňka, Mario Mauro, Jan Mulder, Gérard Onesta, Margaritis Schinas, Nina Škottová, Theodor Dumitru Stolojan, László Surján, Gary Tittley, Helga Trüpel, Kyösti Virrankoski, Ralf Walter
Lõpphääletuse ajal kohal olnud asendusliige/asendusliikmed	Călin Cătălin Chiriță, Marusya Ivanova Lyubcheva, Peter Šťastný

PARLAMENDIKOMISJONIS TOIMUNUD LÕPPHÄÄLETUSE TULEMUS

Vastuvõtmise kuupäev	11.3.2009
Lõpphääletuse tulemused	+: 26 -: 0 0: 2